

SUNDHEDSCENTER FOR
KRÆFTRAMTE I KØBENHAVN

**SUNDHEDSCENTER FOR
KRÆFTRAMTE I KØBENHAVN**

INDHOLDSFORTEGNELSE

---

00 FORORD OG INDBYDELSE

01 INDLEDNING

01.01 Baggrund og målsætning

02 IDÉ & VISION

02.01 Arkitektur og rehabilitering

03 FORUDSÆTNINGER

03.01 Myndigheder

03.02 Konkurrenceområdet

04 KRAV OG ØNSKER TIL BYGGERIET

04.01 Arealbehov (rumprogram)

04.02 Funktionsbeskrivelser (rumforbindelser, indre og ydre fremtræden, bygningsudformning, bygningshøjder)

04.03 Tilgængelighed

04.04 Materialer

04.05 Inventar og udstyr

04.06 Brand

04.07 Tekniske forhold

04.08 Bæredygtighed

05 ØKONOMI

05.01 Anlægsøkonomi

06 TIDSPLAN

06.01 Tidsplan for byggesagens forskellige faser

07 BEDØMMELSESKRITERIER

07.01 Generelt

07.02 Underkriterium: Arkitektonisk helhed

07.03 Underkriterium: Økonomi

07.04 Underkriterium: Organisation

---

08 KONKURRENCETEKNISKE BETINGELSER

- 08.01 Udbuddets form
- 08.02 Konkurrenceforslagets omfang
- 08.03 Aflevering
- 08.04 Forespørgsler
- 08.05 Dommerkomité
- 08.06 Vederlag
- 08.07 Afsluttende praktiske foranstaltninger (offentliggørelse, rettigheder, returnering, forsikring mv.)

09 BYGGESAGENS ORGANISATION

- 09.01 Byggesagens organisation

10 BILAG

- 01 Situationsplan 1:1000
- 02 Respektafstande i forhold til bygning
- 03 Facader med Nørre Allé
- 04 Billededokumentation
- 05 GEO Projekt nr. 32337
- 06 Støj ved vejtrafik
- 07 Situationsplan med koter
- 08 Billededokumentation, bygning og installationer
- 09 Rapport, Sundhedscenter for Kræfttramte, Rehabiliteringsenhedens studiebesøg i Edinburgh, Dundee, Fife
- 10 Inventarliste (inventar der medtages)

00 FORORD OG INDBYDELSE

Det er mig en stor glæde, at Københavns Kommune har bevilliget midler til byggeri af et nyt Sundhedscenter for Kræfttramte. Det er første gang i Danmark, at der nyopføres et sundhedscenter, der alene er målrettet rehabilitering af kræfttramte. Dette er først og fremmest et vigtigt skridt for de af Københavns borgere, der har fået en kræftdiagnose, men centeret er også vigtigt for deres familier. Med det nye sundhedscenter vil der blive sikret de bedste forhold for kræftpatienterne.

Rehabilitering af kræftpatienter er en meget vigtig opgave, og i København vil vi sikre, at der er optimale forhold tilstede for, at kommunen kan opfylde sin del af opgaven. Rehabilitering dækker over mange indsatser, der alle har det til fælles mål, at støtte borgeren i at opnå det bedste mulige hverdags- og arbejdsliv på trods af kræftsygdommen. Borgerne rådgives og støttes i at mestre og leve med deres sygdom. Borgerne tilbydes eksempelvis fysisk træning afhængigt af funktionsniveau og behov.

Det er helt afgørende, at borgeren oplever en sammenhængende indsats i sit kræftforløb. Vi skal fortsætte det gode samarbejde, vi har i dag med Kræftens Bekæmpelse, og det er vigtigt med et stærkt samarbejde til Københavns hospitaler, herunder Rigshospitalet, men også til de praktiserende læger.

Jeg har store forventninger til processen, og jeg glæder mig til at se de forskellige forslag, der kommer af udbudskonkurrencen. Det er ønsket, at

Sundhedscenter for Kræfttramte bliver kendt i København, også for sit bygningsmæssige udtryk. Ved sin unikke arkitektur skal centeret signalere et ikke-institutionelt, hyggeligt og hjemligt miljø med rum, hvor lysindfald, farver og akustik bidrager til en venlig, imødekommende og afslappet atmosfære. Brugere af sundhedscenteret skal opleve, at de her har et frirum, hvor de kan slappe af og møde andre kræftpatienter, der går igennem det samme som dem selv.

Med sine fysiske rammer skal sundhedscenteret skabe nysgerrighed om stedets funktion, og tiltrække kræfttramte og deres familier. Bygningen skal være spændende og med sit arkitektoniske udtryk åbne op for den dialog, der er udgangspunktet for sundhedscenteret.

Med venlig hilsen

Sundheds- og omsorgsborgmester
Mogens Lønborg

01 INDLEDNING

01.01 BAGGRUND OG MÅLSÆTNING

BAGGRUND

Københavns Kommune tilbyder rehabilitering til borgere diagnosticeret med en kræftsygdom og som er eller har været i behandling for denne. Sundhedscentret for Kræftramte skal skabe rammerne for denne opgave.

Rehabilitering som kommunal opgave udspringer af kommunalreformen og en ændret sundhedslov. Sundhedscenter for Kræftramte arbejder med kommunal rehabilitering som patientrettet forebyggelse og definerer rehabilitering som en tværfaglig og tværsektoriel samarbejdsproces. Rehabiliteringsindsatsen foregår i tæt samarbejde med patienter, pårørende, hospitalsafdelinger og praktiserende læger.

Det overordnede formål med et rehabiliteringsforløb er tilpasning til det hverdags- og arbejdsliv, patienten ønsker på trods af begrænsninger som følge af sygdom og/eller behandling. Målet er desuden at skabe sammenhængende patientforløb mellem hospital og primærsektor og sikre bedre udnyttelse af ressourcerne i sundhedssektoren.

Sundhedscenter for Kræftramte udspringer af et samarbejde mellem Sundheds- og Omsorgsforvaltningen i Københavns Kommune og Kræftens Bekæmpelse. Med nyopførelsen af et Sundhedscenter for Kræftramte i De Gamles By, vil sundhedscentret blive oprette af – og ejet af – Køben-

havns Kommune, som derfor vil varetage ledelsen af centret. Som der er tilfældet i dag, vil der være et tæt samarbejde med Kræftens Bekæmpelse, og dette vil blive reguleret af en samarbejdsaftale.

Rehabiliteringsenheden (Københavns Kommune) har tilbud, der retter sig mod kræftramte med bopæl i Københavns og Frederiksberg Kommune. Tilbudene gælder i løbet af 2009 for patienter med alle kræftdiagnoser og sker i et formelt samarbejde med de hospitaler, der betjener patienter fra de to kommuner og med de praktiserende læger.

Interventionen omfatter bl.a. kostvejledning, patientundervisning (omhandlende bivirkninger og senfølger efter sygdom og behandling, sociale-, fysiske-, seksuelle- og psykiske problemstillinger), rygestopkurser, fysisk træning, afspænding og vejtrækningsøvelser. Derudover tilbydes samtalegrupper, som dog foreløbigt er målrettet yngre kvinder med brystkræft.

Rådgivningsenheden (Kræftens Bekæmpelses Kræftrådgivning) har tilbud til alle patienter, pårørende og efterladte med bopæl i Københavns Kommune eller på Frederiksberg. Tilbuddene omfatter bl.a. personlige afklarende rådgivningssamtaler, deltagelse i professionelt ledede grupper og selvhjælpsgrupper, kortere forløb for par- og familiesamtaler, visualisering, træffested for mænd, foredrag, kurser og aktivitet ledet af professionelle og ikke-professionelle frivillige.

En fælles café (sundhedscentrets hjerte) er det cen-

trale og uformelle mødested for centrets brugere og personale. Hver dag mellem kl. 10 og 15 er caféen betjent af en frivillig medarbejder fra Kræftens Bekæmpelse, som modtager patienter, der kommer enten med eller uden en fast aftale.

MÅLSÆTNING

Sundhedscenter for Kræftramte skal være kendt lokalt, nationalt og internationalt for resultater af en kommunal rehabiliteringsindsats af høj kvalitet udviklet i dialog med borgere, samarbejdspartnere og medarbejdere

Dette betyder, at Sundhedscenter for Kræftramte skal:

- tilbyde et evidensbaseret individuelt, fleksibelt rehabiliteringsforløb til alle borgere med kræft i Københavns Kommune.
- bidrage til, at kræftpatienter og deres pårørende bevarer og fremmer livskvalitet under og efter kræftsygdom og behandling ved at tilbyde rehabilitering med fysiske, psykiske og sociale elementer
- levere en rehabiliteringsindsats baseret på kontinuitet, tværfaglighed, empati, tryghed og et tæt samarbejde tværfagligt og tværsektorielt

- være kendt i København og ved sin unikke arkitektur signalere et ikke-institutionelt miljø med rum, hvor lysindfald, farver og akustik bidrager til en venlig, imødekommende og afslappet atmosfære
- ved sine fysiske rammer skabe nysgerrighed om stedets funktion, tiltrække kræft-ramte familier og åbne op for dialog.
- rumme dilemmaer som livsglæde og sorg, latter og tavshed, aktivitet og afslapning, mand og kvinde, gammel og ung, fattig og rig (kræft rammer alle sociale lag og nationaliteter).

02 IDÉ & VISION

02.01 ARKITEKTUR OG REHABILITERING

Projektet omhandler København Kommunes nyopførelse af et Sundhedscenter for Kræftramte, som er det første sundhedscenter i Danmark, der alene fokuserer på kræftrehabilitering.

Arkitektoniske dilemmaer

Arkitekturen i Sundhedscenter for Kræftramte skal imødekomme nogle væsentlige krav, der kan betegnes som dilemmaer for bygningens udtryk.

- Centret tager imod mennesker berørt af kræft, som oplever sig selv som både syge og raske på samme tid, og som både oplever sorg og livsglæde. Centret skal derfor kunne understøtte og tillade både snak/samtale og latter, tavshed og gråd.
- De kræftramte vil, når de kommer til centret, have behov for og et ønske om at blive inspireret til social interaktion og forskellige aktiviteter, men også brug for at kunne finde ro og afslapning i bygningen.
- De kræftramte er både mænd og kvinder, hvorfor bygningen bør have et både geometrisk og organisk formsprog. Udformningen af de fysiske rammer skal skabe en oplevelse af noget hjemligt og sanseligt, både i valget af materialer, farver og inventar, og også i den overordnede indretning og disponering af de fysiske rammer.

- De kræftramte er både unge og gamle og kommer fra alle sociale lag og mange nationaliteter. Bygningen skal derfor have et arkitektonisk udtryk, der er genkendeligt for flest mennesker og som fremstår imødekommende og appellerer bredt til alle grupper af kræftramte - også de ressourcesvage og socialt udsatte borgere, som har en større risiko for at udvikle en række kræftsygdomme.

Arkitektur som en aktiv del af rehabilitering af kræftpatienter

Kræft er en livstruende sygdom, hvorfor det at få stillet en kræftdiagnose kan medføre angst og frygt for, at sygdommen har spredt sig eller kommer igen. Den kræftramte kan opleve psykisk sårbarhed, tab af kontrol over eget liv, social isolation og stigmatisering samt trussel på egen identitet. Disse problemer kan medføre en lavere livskvalitet flere år efter diagnosen. Borgere, der har fået en kræftdiagnose, har derfor brug for en psykosocial indsats med støtte og rådgivning samt viden, omsorg og redskaber, der støtter og fremmer egne handlemuligheder.

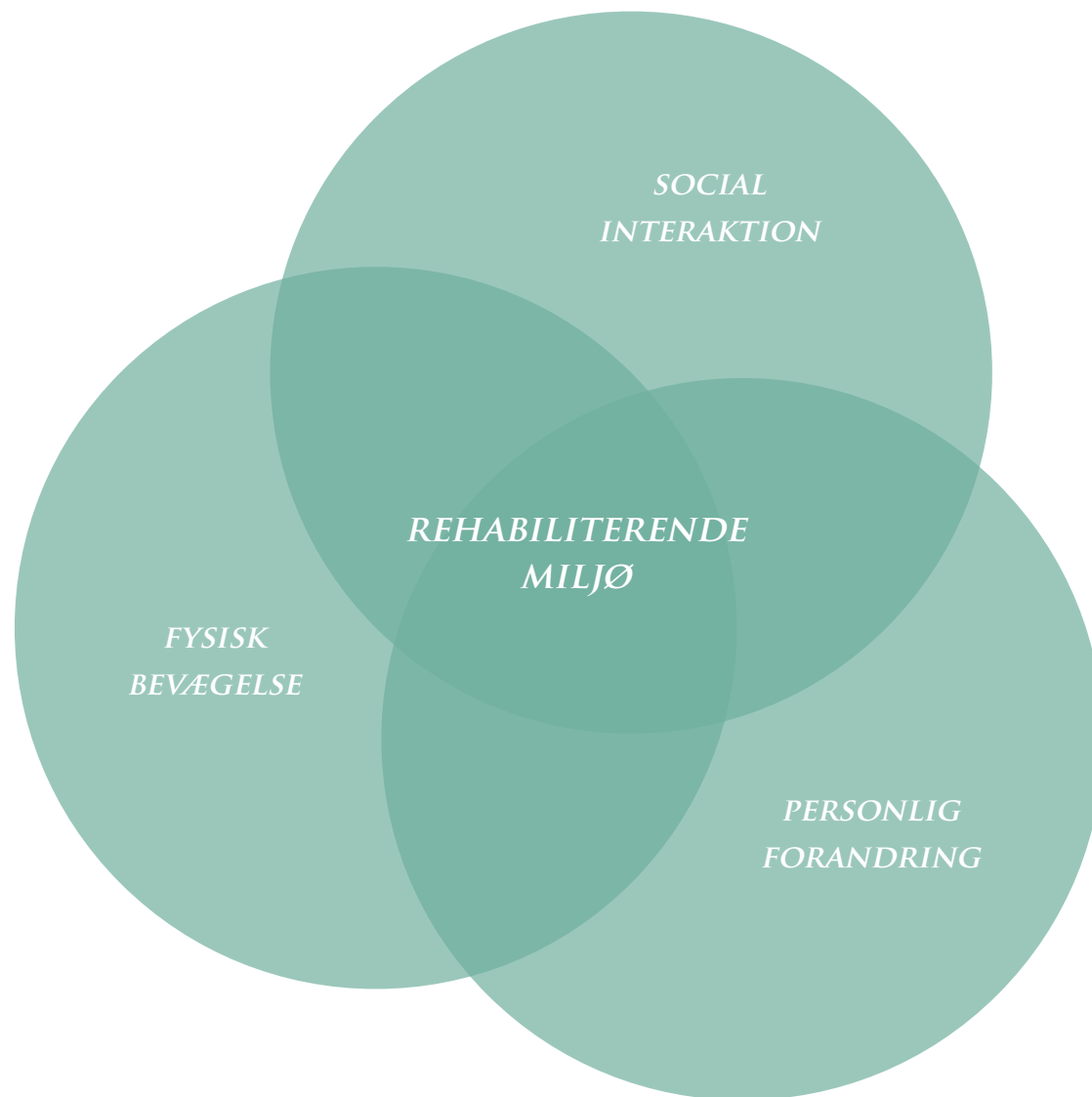
De fleste kræftpatienter skal i en eller anden udstrækning rehabiliteres under og efter kræftbehandling, og uanset det ønskede niveau herfor skal de i videst muligt omfang vedligeholde en optimal egenomsorg. Det nyopførte sundhedscenter skal udmærke sig ved en arkitektur, der skaber lysten til

social interaktion, fysisk bevægelse, og personlig forandring. Begrebet ”beriget miljø” er udtryk for miljøer, hvor det helende miljø er gjort mere potent og mere målrettet i forhold til konkrete menneskers behov. Et beriget miljø har både direkte og indirekte indflydelse på menneskers tilstand og formåen. Fælles gælder, at et beriget miljø i højere grad engagerer til menneskelig aktivitet og skaber mulighed for fysisk aktivitet.

At få diagnosticeret en kræftsygdom medfører, at den enkelte stilles over for problemer af både fysisk, psykisk, social og eksistentiel karakter. Fra diagnosen stilles til behandlingen afsluttes, eller der sker en overgang til et kronisk behandlingsforløb, er der mange udfordringer for både patient og pårørende. Det gælder derfor om, at sundhedsprofessionelle har fokus på borgeren som en ressource.

Udgangspunktet for Sundhedscenter for Kræftramte er, at kræftsygdom og – behandling også rækker ud over det rent fysiske. Således har sygdom og behandling stor indflydelse på den kræftramtes psykologiske, familiemæssige og sociale forhold. Det er fundamentalt at give mulighed for at adressere alle disse problemfelter sideløbende med den fysiske indsats.

Sundhedscenter for Kræftramte tilbyder rehabilitering til kræftramte, der er eller har været i behandling for en kræftsygdom. Langt størstedelen af borgerne er patienter, der er i behandling på enten Rigshospitalet eller et af de øvrige Københavnske

hospitalet. Det er især Finsencentret på Rigshospitalet, der er sundhedscentrets tætte samarbejdspartner, både på det organisatoriske plan og på det individuelle plan.

Rehabiliteringsenheden tilbyder en kontaktperson, som i samarbejde med den enkelte har fokus på borgerens egne ressourcer, som understøttes ved valget af netop de tilbud, borgeren har brug for: Patientundervisning, fysisk aktivitet, kostvejledning, rygestopbehandling, dans, tai chi, samtalegruppe mm.

Sundhedscenter for Kræftramte ønsker at have fokus på sundhedsfremmende aktiviteter og mestring af de situationer, der uvilkaarligt opstår som følge af den kræftramtes ændrede hverdag og livssituation. Borgerens selvstændighed skal understøttes i størst muligt omfang, og formålet er, at den enkelte mobiliserer ressourcer, erhverver handlekompetencer og styrkes i egenomsorg og selvstændighed. Målet er, at de kræftramte – både patienter og deres pårørende - oplever, at deres livskvalitet bevares og fremmes gennem størst mulig tilpasning til et aktivt hverdagsliv med eller efter kræftsygdom og behandling.

Sundhedscenter for Kræftramte mener, at troen på og tilliden til at kunne ændre eller håndtere forhold, der har betydning for den enkeltes oplevelse af sundhed, sker gennem samvær og dialog med andre, både medpatienter og fagprofessionelle. Tilbudene i sundhedscentret er derfor baseret på grupper og hold, hvor der tages afsæt i den enkeltes situation samt gives mulighed for at erfaringsudveksle med

02 IDÉ & VISION

andre i samme situation.

Dette kan enten ske via en henvisning til et individuelt tilrettelagt rehabiliteringsforløb, eller gennem sundhedscentrets åbne cafe, der faciliterer lyst og mulighed for samvær og samtale – enten planlagt eller spontant mellem de kræftramte.

Sundhedscenter for Kræftramte huser desuden en rådgivningsenhed, der drives af Kræftens Bekæmpelse. Rådgivningsenheden tilbyder psykologisk og social rådgivning til kræftpatienter, deres pårørende og efterladte – for enkeltpersoner, par, familier og grupper. Derudover tilbydes der aktiviteter for og med patientforeninger og – netværk. Der er tilknyttet et stort netværk af frivillige støttepersoner til Sundhedscentret, som Rådgivningsenheden rekrutterer, kvalificerer og superviserer.

Bygningens arkitektur skal derfor tage udgangspunkt i borgernes behov for at blive mødt på en professionel og omsorgsfuld måde, når de ankommer til sundhedscentret. Bygningen skal være livsbekræftende, fremtidsorienteret, imødekommende, udviklende, bæredygtig, opgaveløsende, sund, rummelig, driftig og helende, og den må ikke ligne en institution. Bygningen skal kunne tilbyde oplevelsen af glæde, kreativitet, latter, tværfaglighed, aktivitet, fleksibilitet og tænkksomhed.

Indretningen skal være fleksibel, og de enkelte rum skal have en høj udnyttelsesgrad og multifunktionalitet. Formsprog, materialevalg og farver skal be-

fordre liv og relationer mellem bygningens brugere. Det skal være et lyst, levende og inspirerende hus, som henvender sig til alle borgere, uanset alder, køn, etnisk og social baggrund.

Sundhedscentret skal endvidere have plads til et muligt kommende videnscenter for rehabilitering af mennesker med en kræftsygdom eller andre kroniske sygdomme. Videnscentret vil have fokus på forskning og udnyttelsen af ny viden på området i samarbejde med kommunale, regionale, og private samarbejdspartnere.

Maggie centrene i Skotland – et forbillede

Maggie centrene er et fænomen, der er startet i Skotland af landskabsarkitekten Maggie Jencks efter hun selv fik konstateret kræft. Maggie argumenterede engageret for arkitekturens helende egenskaber baseret på enkelte kernelementer indenfor arkitekturen, og ideen var at skabe nogle fysiske ramme, der kunne forbedre livskvaliteten for den kræftsyge, som dermed kunne komme lettere igennem sygdomsforløbet.

Maggie Jencks mente, at centret skulle ligge i umiddelbar nærhed af hospitalet, eller på hospitalets grund, men som en selvstændig bygning. Denne balance mellem nærhed og autonomi skal give kræftramte og pårørende let adgang i ”pauserne” mellem behandlinger og konsultationer på kræftafdelingen, samt et tydeligt ”helle”, hvor hospitalet er nedtonet i videst muligt omfang.

*BYGNINGEN SKAL KUNNE
TILBYDE OPLEVELSEN AF GLÆDE,
KREATIVITET, LATTER,
TVÆRFAGLIGHED, AKTIVITET,
FLEKSIBILITET & TÆNKSOMHED.
INDRETNINGEN SKAL VÆRE
FLEKSIBEL, & DE ENKELTE RUM
SKAL HAVE EN HØJ UDNYTTELSESGRAD & MULTIFUNKTIONALITET.
FORMSPROG, MATERIALEVALG
& FARVER SKAL BEFORDRE LIV &
RELATIONER MELLE
BYGNINGENS BRUGERE.*

*DET SKAL VÆRE ET LYST, LEV-
ENDE OG INSPIRERENDE HUS,
SOM HENVENDER SIG TIL ALLE
BORGERE, UANSET ALDER, KØN,
ETNISK OG SOCIAL BAGGRUND.*

Efter Maggie Jencks' faglige vurdering bør en bygnings ydre og indgangsparti være inviterende, og det indre skal gøre, at man føler sig bedre tilpas, end man gjorde, før man kom ind. Skala og perspektiver er centrale og skal være forholdsvis beskedne for at adskille sig fra de store hospitaler. Bygningen bør rumme masser af dagslys og med sin specielle arkitektur pirre nysgerrigheden og opfordre til optimisme. Bygningen skal få mennesker til at føle sig velkomne og trygge og opfordre til social interaktion, så man gennem sine egne erfaringer kan hjælpe andre og blive hjulpet. Rummene bør opfordre til uformel kreativitet og nysgerrighed samtidig med, at det skal være muligt at trække sig tilbage og være privat.

Maggie's centre har tilbud, der minder om det, der varetages af Kræftens Bekæmpelses Rådgivningsenhed i Sundhedscenter for Kræftramte.

Samtlige ansatte i Rehabiliteringsenheden i Sundhedscenter for Kræftramte deltog i en studietur til Maggie centrene i Edinburgh, Dundee og Fife efteråret 2008.

Maggie centrenes arkitektur har opmærksomheden rettet mod lys, farver og mulighed for fleksible rum, hvor der kan skabes små grupperinger. Naturen kommer ind i bygningerne i form af glaspartier med udsigt til grønne områder, og arealerne udenom bygningen indbyder til at samtaler også kan foregå udendørs.

Centrene har stor succes med en ligelig fordeling af mandlige og kvindelige brugere. Årsagen, mener de, er den lette adgang for brugerne til selv at kunne gå ind og søge oplysninger fx i et bibliotekshjørne med pjecer og bøger eller på en computer. Dette bliver meget brugt af de mandlige klienter. Maggies erfaringer er, at et "vær til stede køkken", hvor både brugere og ansatte kan lave kaffe, bage boller etc., skaber en stemning og lyst til at være til stede i caféen.

Helbredende arkitektur

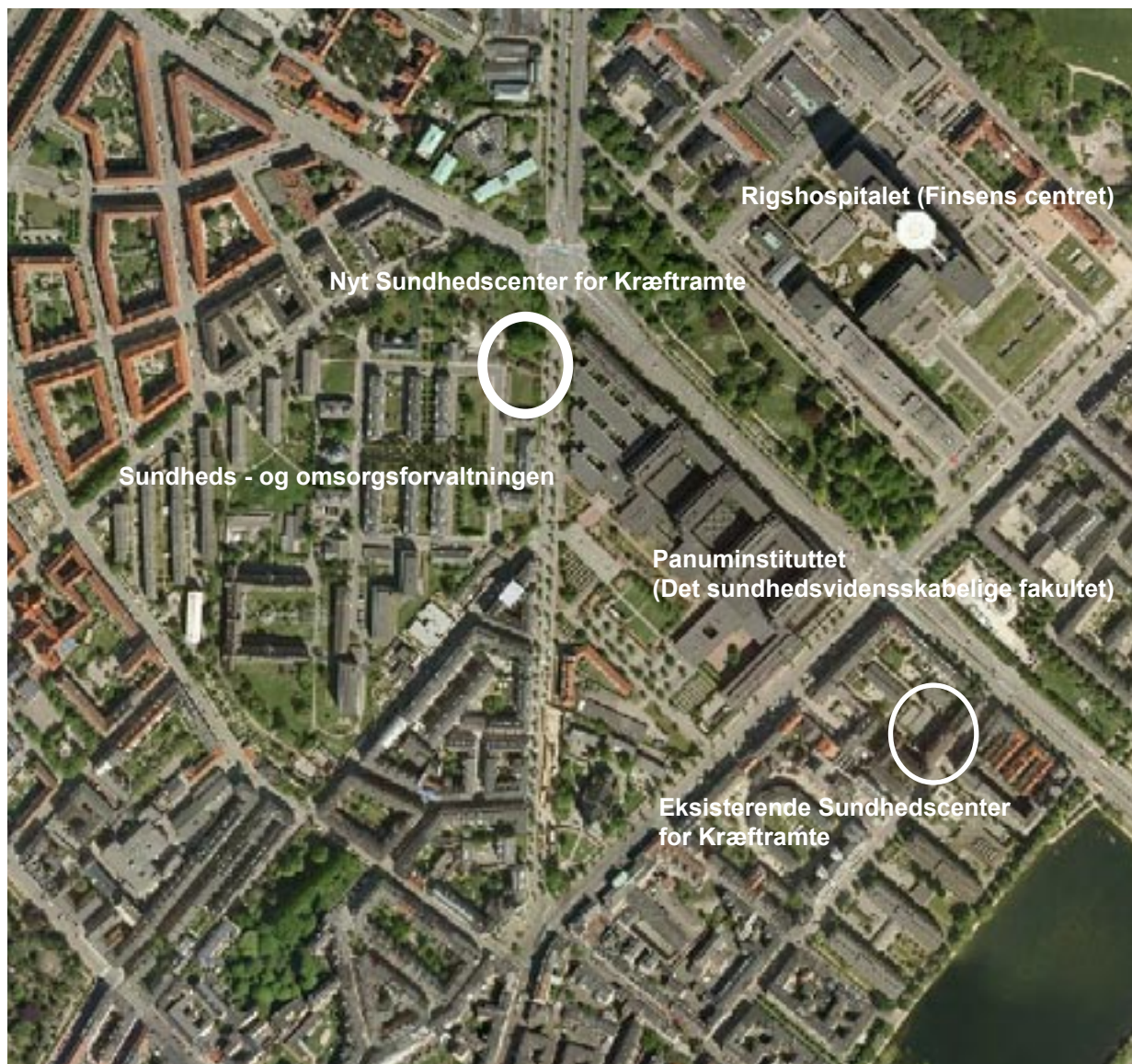
Der er en stigende erkendelse af, at de fysiske omgivelser som arkitektur, indretning og de sociale interaktioner i rummene, har indflydelse på menneskers mulighed for at opnå sundhed og helbredelse. Desuden foreligger der en del forskningsresultater, som specifikt anerkender, at arkitektur og indretning kan skabe, eller forhindre, en helende og helbredende effekt på mennesker.

Helbredende arkitektur handler både om patienters og pårørendes muligheder for privatliv og kontrol over de nærmeste omgivelser. Men det handler i lige så høj grad om personalets fysiske arbejdsmiljø, deres arbejdstilfredshed, og deres muligheder for praktisk arbejdstilrettelæggelse, vidensdeling og udvikling.

Sundhedscenter for Kræftramte skal udformes, så arkitekturen er en aktiv del af rehabiliteringen af den kræftramte.

Bygningen er en offentlig bygning til borgere i Københavns Kommune, der er eller har været behandlet for kræft. Bygningen skal derfor udformes ud fra viden om healing architecture og derved understøtte patienters helbredelsesproces og lindre deres gener og følger til sygdom og behandling.

03 FORUDSÆTNINGER

03.01 MYNDIGHEDER

Bygningsanlægget skal projekteres i overensstemmelse med kravene i BR08, DIF-normer samt øvrige myndigheders krav til brandsikring, ventilation samt indretning og drift af byggeri til kulturformål.

Der er afholdt orienterende møder med bygningsmyndighederne vedrørende byplanmæssige og bygningsmæssige forhold.

Der skal ikke udarbejdes lokalplan for området, såfremt det nye Sundhedscenters areal ikke overstiger 1800 m² bruttoetageareal.

På møderne med Teknik og Miljøforvaltningen er følgende retningslinier for placering og udseende af det nye Sundhedscenter for Kræftramte givet:

- De myndighedsmæssige krav til materialer er, at nybygninger skal udvise form- og materialmæssig respekt for øvrige bygninger i De gamles by.
- Der skal holdes en respektafstand på 10 meter til nærmeste eksisterende gavlbygning.
- Der skal holdes en respektafstand på 5 meter til skel mod Nørre Allé.
- Den maksimalt tilladte højde i indtil 20 meter fra eksisterende gavlbygning er 9 m over terræn, svarende til sternhøjde på eksisterende bygning. Herefter tillades, at nybygningen opføres i 3 etager og en højde fra terræn på ca. 12 meter.

Se bilag nr. 2

Myndighedskrav til P-pladser:

Da det nye Sundhedscenter for kræftramte bygges på matriklen for De Gamles By, skal omfanget af parkeringspladser opgøres samlet for hele området.

Det skal fremgå af besvarelsen, hvorledes der etableres det fornødne antal P-pladser, til brug for Sundhedscentret.

03.02 KONKURRENCEOMRÅDET

Byggefeltets størrelse og placering

Sundhedshuset skal opføres i ”De gamles By” på hjørnet af Tagensvej og Nørre Allé. Bygningen får en ideel placering: Tæt på Rigshospitalet, som i dag varetager al af kemoterapi- og strålebehandling for borgere i Københavns Kommune, tæt på offentlig transport og samtidig placeret i den smukke og rekreative oase midt i byen, som ”De Gamles By” er. Placeringen betyder, at der skabes geografisk sammenhæng i patientforløbet fra hospital til de kommunale rehabiliteringstilbud og private rådgivningstilbud.

Placeret mellem byens trafik og de afskærmende haver i ”De Gamles By” skal bygningen forholde sig både til byen og naturen. Ankomsten fra byen vil danne rammen om brugerens første møde med Sundhedshuset. Her skal der tages højde for, at kræftpatienten ofte har et ønske om privathed i forhold til sin sygdom. Bygningen bør mod gaden fremstå udramatisk og imødekommende og åbne sig op mod de grønne arealer i De Gamles By og

på den måde inddrage naturen i sin æstetik og sit udtryk. Rundt om bygningen vil der kunne etableres små rekreative oaser, som fx blomster- og sansehaver, hvor patienter, pårørende og personale vil kunne finde et vigtigt åndehul.

Byggefeltets størrelse er på ca. 1830 m². Grunden er en forholdsvis flad græsflade og med to store bevaringsværdige træer. Ved udformning af bygninger skal der tages hensyn til disse træers rødder og krone, så de ikke tager skade.

Naboforhold / Eksisterende bebyggelse

De fleste bygninger i De gamles By er markante rødstensbygninger med granit detaljer. Bygningerne er generelt opført i to etager, med fuld kælder og med udnyttet tagetage. Tager er for de flestes vedkommende som sorte skifertage og med Velux vinduer i tagfladen. Vest for byggefeltet ligger en børneinstitution i en rødmalet træbygning. Institutionen og dennes have skal bevares.

På modsat side af Nørre Allé ligger Panum Institutet.

Der er i dag et trådhegn langs Nørre Allé og det skal fremgå af besvarelsen, hvordan man i en eller anden form fortsat har et hegn omkring De Gamles By.

Nedrivninger

Den gule, pudsede enetages murstensbygning midt på byggefeltet skal rives ned for at give plads til sundhedscentret.

Tilkørselsforhold, vejforhold og P-arealer

Der er tilkørsel fra Nørre Allé via portåbning i hovedindgangsbygningen til Henrik Pontoppidansvej. Denne indkørsel skal også fremover være adgangvejen for kørende trafik. Interne veje er asfaltbelagte og med fortove. P-pladserne forefindes langs Henrik Pontoppidans vej og langs øvrige veje.

Adgang til det nye Sundhedscenter kan ske både fra Nørre Allé og fra Henrik Pontoppidansvej.

I nær tilknytning til ankomstarealet til det nye Sundhedscenter for Kræftramte skal der etableres cykelparkering til ca 30 cykler. Denne cykelparkering skal indpasses på grunden på en nænsom måde. Evt. kan denne cykelparkering samordnes med børneinstitutionen.

Jordbundsforhold

Der er foretaget jordbundsforholdsundersøgelser for at fastlægge evt. forurening, opfyld, grundvandniveau samt funderingsdybde. Se bilag nr. 5.

Støj

Da Tagensvej og den nordlige del af Nørre Allé er nogle af de store indfaldsveje til København med meget og tung trafik, er der en kraftig vejstøj stort set hele døgnet. Der skal ved placering og udformning af det nye Sundhedscenter tages højde for dette forhold. I besvarelsen skal redegøres for, hvordan støjniveauet kan dæmpes såvel indendørs, som udenfor i haverne.

03 FORUDSÆTNINGER

Der er udført støjberegninger. Se bilag nr. 6.

Nivellementsplaner

Der er foretaget nivelleringer af grunden samt stueetagekote på de bygninger der ligger tættest på. Se bilag nr. 7.

Tilslutningsmuligheder til forsynings- og afløbsforhold

Se vedlagte tegninger for kloak i terræn.

Vandforsyningsselskabet er Københavns Energi. Det forudsættes, at den nye bygning tilsluttes vand og varme i nabobygningen.

Elforsyningsselskabet er Dong Energy. Der etableres nyt tilslutningsskab i offentlig areal (max. 30

meter fra skel)

Den eksisterende forsyning mellem hovedbly på bygningens østfacade og T-muffe i fortov fjernes.

byggegrunden

---

04 KRAV OG ØNSKER TIL BYGGERIET

04.01 AREALBEHOV (rumprogram)

Rumtyper	Antal rum	Netto-m2/rum	Netto-m2 i alt	Antal pers./rum	Bemærkninger
Ankomst og Fællesområde:					
Ankomst, køkken/alrum og lounge	1	80	80		
Biblioteksområde/computerrum	1	25	25		Til brugernes søgen på nettet. Kan være del af fællesområdet
Børnelegeområde	1	10	10		Skal være del af fællesområdet
Værksted	1	20	20		Smykker, hatte, syning etc. Kan være en del af fællesområdet
Aktivitetsrum	1	30	30		Fjernsyn, kortspil, billard, bordfodbold, bordtennis etc.
Klublokale - unge	1	20	20		Høj musik, netcafé m.m. - lydafsikret
Garderobe	2	5	10		Patientgarderobe, garderobe til foredragssal
Toiletter	11	4	44		Personalettoiletter og patienttoiletter -herunder handicapttoiletter
Fysisk aktivitet:					
Træningssale	3	70	210	14-20	1 træningssal med maskiner og 2 træningssale for gulvøvelser, som kan opdeles/sammenlægges til foredragssal
Omklædningsrum, bad og toilet	2	40	80		Placeres ved træningssale
Stoledepot	1	15	15		Placeres ved træningssale
Redskabsdepot	1	20	20		Placeres ved træningssale
Samtale og behandling:					
Behandlingsrum	6	16	96		
Samtalerum (KK)	2	10	20		Skal rumme en siddegruppe. Nærhed til fællesområdet
Kombirum (KK)	2	20	40	8-10	Skal anvendes til samtalerum (KK) og interne møder (KK)
Samtalerum (KB)	5	15	75		Arbejdsplads til rådgiver, samt en siddegruppe. Nærhed til fællesområdet
Grupperum (KB)	2	25	50	10-12	Folk skal kunne sidde i rundkreds
Undervisningscenter:					
Undervisningskøkken/patientudd.	1	50	50		
Køkkendepot	1	10	10		Nærhed til undervisningskøkken
Møderum	2	20	40	8-12	
Foredragssal				80-90	To træningssale kan slås sammen til en foredragssal

Videnscenter:				
Leder af videnscenter	1	15	15	1
Kontor til medarbejdere	1	15	15	2
Deltidsmedarbejdere	1	15	15	3-4
Møde	1	50	50	40-50 Rummet opdeles i 2 mindre møderum med foldevæg
Ledelse, kontorer, personale:				
Centerchef	1	15	15	1
Sekretærkontor m.m.	3	12	36	2
Kontor til studerende KK	1	20	20	
Leder af KB	1	15	15	1
Sekretærkontor KB	1	15	15	2
Frivillige KB	1	12	12	2 2 arbejdspladser + aflåselige skuffedarier
KK-medarbejdere	3	40	120	6-8 Arbejder i teams, hvert storrum skal indeholde et stillerum
Kopirum og nærdepot	2	8	16	
Personalespiserum/gæstespiserum	1	30	30	30 Skal kunne bruges til møderum
Anretterkøkken	1	20	20	Nærhed til undervisningsrum/personalerum
Andet:				
Trapperum	2	18	36	
Elevator	1	9	9	
Rengøringsrum	3	3	9	
Teknikskakte	1	10	10	
Netto-m2 i alt			1403	
Brutto-m2 (B/N-faktor 1,3)			1800	
Kælder:				
Personalegarderobe	4	15	60	40 medarbejdere i alt
Personale - bad	2	4	8	
Personale -toiletter	3	4	12	Heraf et handicaptollet
Depoter	6	10	60	kontor, frivillige, materiel, møbler, patientorg., behandlere, køkken og rengøring
	2	20	40	
Teknik:				
Varmecentral	1	20	20	
Ventilation	1	60	60	
Tavlerum	1	20	20	
Cykelparkering	1	50	50	25 I terræn skal der indrettes cykelparkering til 30 cykler
Kælder, netto-m2 i alt			330	
Kælder brutto-m2 (B/N-faktor 1,3)			429	

04 KRAV OG ØNSKER TIL BYGGERIET

04.02 FUNKTIONSBESKRIVELSE

Anvendte forkortelser

KK Københavns Kommune

KB Kræftens Bekæmpelse

Rummene og deres indbyrdes relationer

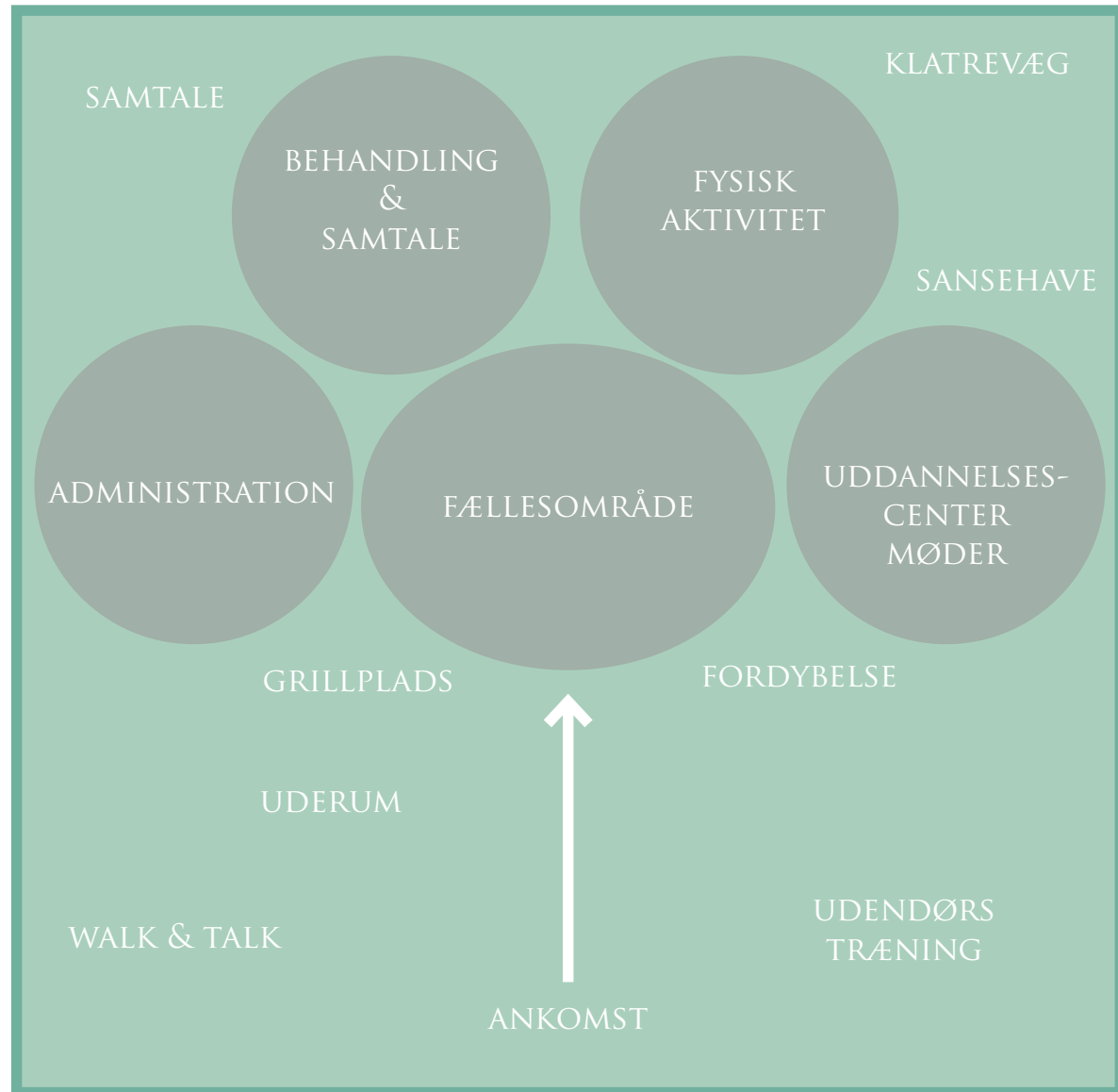
Nedenfor er en gennemgang af mulige rum og steder, som ønskes etableret i Sundhedscenter for Kræft ramte. Som et grundlæggende vilkår gælder det, at rummene forholder sig til hinanden på en måde, som understøtter visionen for sundhedscentret. Dette betyder, at sundhedscentrets brugere skal stimuleres af rummernes formsprog og indretninger med henblik på at skabe en oplevelse af professionalisme, imødekommenhed, overskuelighed og genkendelighed.

Nærhedsdiagrammer for funktioner

De følgende diagrammer er en grafisk afbildning af de funktioner, som Sundhedscenter for Kræft ramte optimalt set bør indeholde, samt deres relation til hinanden.

Funktionerne henviser ikke nødvendigvis til enkelte rum, f.eks. kan funktionen grupperum omfatte flere rum i den endelige udformning.

De følgende nærhedsdiagrammer understøtter grafisk anbefalingerne til de enkelte funktioner, så man kan orientere sig om funktionernes placering i helheden. I visse tilfælde viser nærhedsdiagrammerne endvidere støttefunktioner til de enkelte funktioner.

ANKOMSTOMRÅDET

Ankomstområdet består af ankomst, garderobe og toiletter

Ankomst

De brugere, der kommer i Sundhedscentrets rehabiliteringsenhed, vil være henvist fra Rigshospitalet eller evt. fra egen læge. Sammen med kontaktpersonen udvælges de aktiviteter, den enkelte borger har brug for.

Andre kommer for at se stedet, søge efter pjecer, snakke med andre kræftramte eller for at få oplysning om tilbuddene fra Kræftens Bekæmpelses rådgivning og de forskellige patientstøttegrupper.

Nye brugere af et offentligt hus vil gerne være i nærheden af udgangen, før de for alvor går videre ind i bygningen. Det at kunne se omgivelserne og stedet lidt an på tæt hold – uden at være kommet helt over dørtærsklen – menes at give en slags ”landingsbane”, før brugerne går videre og tager imod den opmærksomhed, der naturligt vil komme dem i møde.

Ankomsten er det første indre rum, og det slår tonen an for den stemning, man som besøgende oplever. Oplevelsen af denne stemning aftager lidt for hver gang, man som besøgende går ind i ankomstområdet. Ved det første – og i relation til Sundhedscenter for Kræftramte vigtige – besøg, er det afgørende, at brugerne oplever en imødekommenhed, der udtrykker både professionalismisme og hjemlighed, som hurtigt forstærker de venlige og uformelle signaler, der kommer fra hele bygningens udstråling.

*“DET SKAL IKKE LIGNE
ER INSTITUTION”*

(MANDLIG KRÆFTRAMT)

*“TYDELIG MARKERING
AF HVOR MAN SKAL
HENVENDE SIG”*

(MEDARBEJDER)

*“TÆNK I HJEMLIGHED.
DET HJEMMELIGE ER
OGSÅ GENKENDELIGT”*

(SAMARBEJDSPARTNER)

For at understøtte de hjemlige og professionelle associationer i sundhedscentret, skal der ikke være et traditionelt receptionsområde. Der efterlyses løsninger til, hvordan dette uformelle velkomstområde kan udformes.

Det anbefales derfor, at:

- hoveddøren er til at få øje på, den skal samtidigt være diskret og må ikke ”råbe” institution
- man hurtigt kan danne sig et overblik over ankomstområdets informationer vedrørende f.eks. åbningstider og tilbud
- bygningsmaterialerne omkring ankomsten er transparente, så man kan se, hvad der foregår længere inde i bygningen.
- der fra ankomstområdet gives direkte adgang til fællesområde med garderobe, lounge, køkken/alrum.
- der fra ankomstområdet er let adgang til bibliotekshjørnet, for de brugere, der søger informationer

Garderobe

Der skal i forbindelse med ankomstområdet være mulighed for at komme af med sit overtøj på en betryggende og ligetil måde.

Det anbefales derfor, at:

- der forefindes et garderobested med god plads til at efterlade overtøj m.v.

04 KRAV OG ØNSKER TIL BYGGERIET

- der forefindes aflåselige skabe til tasker og andre personlige værdigenstande.

Toiletter – brugere

Der skal på alle etager i Sundhedscentret være nem adgang til rummelige toiletter - også for kørestolsbrugere.

Det er vigtigt for brugere af Sundhedscentret, at

- de har adgang til toiletrum, hvor et vindue kan åbnes til det fri
- væggene omkring toiletrum går til loftet
- der er håndvask i toiletrummet.

Det anbefales derfor, at:

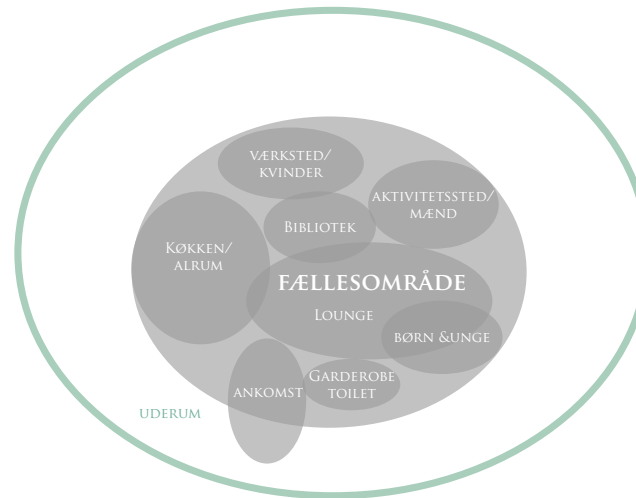
- der er nem adgang til rummelige toiletter på alle etager
- der er adgang til toilet- og bad ved trænings- og behandlingsrum.

FÆLLESOMRÅDE

Fællesområdet, som også kaldes sundhedscentrets hjerte, består af køkken/alrum, lounge, bibliotek, børnehjørne og ungdomsklub.

Køkken/alrum

Fra Maggie's har man erfaring for, at et køkken/alrum kan skabe det centrale sted, der indbyder til samvær og samtale i forbindelse med nogle velkendte aktiviteter som f.eks. kaffe brygning eller lettere madlavning. For de fleste mennesker er køkkenets

funktioner velkendte, og brugerne kan derfor finde noget genkendeligt og trygt i køkkenets symbolske arkitektur.

Køkken/ alrummet skal kunne tilbyde brugerne kolde og varme drikke, samt lidt at spise, f.eks. frugt eller brød.

Det anbefales derfor, at:

- køkken/alrum placeres centralt i sundhedscentret og i nær tilknytning til loungen, og at det kan ses fra entréen.
- der etableres en naturlig ankomstzone ved køkkenet, hvor nye besøgende der kommer for første gang, kan tage ophold inden de modtages/orienteres om aktiviteter og tilbud.
- køkken/alrummet er stort nok til, at det er tilgængeligt for flere mindre grupper på én gang.

- der er gode samtalepladser i umiddelbar nærhed af køkkenets funktioner.
- køkkenet indrettes, så det er nemt at aflæse indholdet i skabene og gerne med et cafeagtigt præg.
- det er et åbent køkken – man skal kunne komme til og fra, fra flere vinkler omkring køkkenet.
- der i alrumsdelen af køkkenområdet er plads til et stort spisebord, som kan placeres, så det "samler rummet" og bliver et naturligt sted for uformelle samtaler.
- køkken/alrum og tilstødende gangarealer har mange kroge og nicher – rum i rummet, som kan bruges af mindre grupper til uformelle samtaler eller af enkelte til læsning eller refleksion.
- fra køkken/alrum er der udgang til et terrasseområde, som der kan åbnes til og forbindes med, når vejret tillader dette.
- der er en ekstra god udsugning fra køkkenet, så lugten af f.eks. kaffe og evt. mad ikke spreder sig ud i loungen eller i resten af huset.

Lounge

Når man træder ind i loungen, er det vigtigt, at lokalet virker overskueligt, imødekommende og trygt. Loungen skal være et naturligt samlingssted før og efter undervisning, fysisk aktivitet (træning, pilates, tai chi etc.), kostundervisning, samtalegrupper og andre aktiviteter.

ANDRE RUM → MEGET DAGSLYS

LYSE
FRISER
BRANDS
MED
VARMEN

FORSTELLIGE
TÆRNINGSLØSNING

RUM
TIL STORE
OG SMÅ
GRUPPER
(FOLDEDORER
KAPTEJER)

GERNE
VÆRNE
MED
FOTOSTATLER

RUM TIL
FORDYBELSE
OG
MEDIATION

ESTER/JYTE

meget lys

Templer på loft
Hvur
Vane
Hvur stansing
Sove bænke/lounger
Sofa'er
Hygge
Plads til flere grupper
"Tages" igennem dør
"voks" rum/café'en
søjle vægge
Personer let skal være
inspireret
Arti loft
Ryge hjør
Tilgængelig
Samlingsrum for aktiviteter
og debat gruppearbejde

1/2 loft rum
TIL LOFT

PROJEKTION

CENTRALE RUM

STOR CAFÉ

SÅR STIMULERE DEN SOCIALE KONTAKT/ERFARINGSUDVEKSLING
"VARM" RUM MED MEGET LYS.
AKTIVITETSSTAVLE MED NÅRETS AKTIVITETER -
KØKKEN!

FIGUR MED SPRINGVAND - MIDNÅRDE LYD
STORE GRØNNE PLATER

BERNEHJØRNE

ESTER/JYTE

I nok i **Arbejds-aktiviteter**
genindkrafte "me"!

Re
Stille rum
bibliotek/multimedie rum

IND
bænk/sofa
som udgik at
man skulle vil
at besøge venner
familie.

Dynamit
Trænings faciliteter
Kontakt gruppe, sociale,
grønt plads
lege rum / rum med
børnespil.

Plancher fra afholdte workshops

04 KRAV OG ØNSKER TIL BYGGERIET

Forskning¹ i patienters og pårørendes sociale møder og samtaler peger på, at især samtalerne erfaringsudvekslende tyngde er yderst værdifuld for kræft-ramtes beredskab til at tackle de udfordringer, de møder i forhold til hospitalet og sygdommen. Andres beretninger og historier fremstår som erfaringsmættede rollemøder, man kan lære af og relatere sig selv til eller som konkret sparring i en vanskelig livsfase.

Mænd, kvinder, unge og ældre har forskellige præferencer for, hvad der skaber et imødekom-mende og trygt miljø for dem. Generelt kan man sige, at kvinder – både unge og ældre - mødes for at snakke. Børn og mænd – både unge og ældre - snakker, fordi de mødes om ”noget”. Dette ”noget” kan f.eks. være træning, spil, fjernsyn eller praktiske opgaver. For at sikre at unge og mænd også tager imod tilbuddene i Sundhedscenter for Kræftramte, er det vigtigt, at der i fællesområdet er zoner, som mere specifikt imødekommer de forskellige grup-pers behov.

En del kræftpatienter, som modtager et rehabili-teringsstilbud eller tilbud om rådgivning, følges af deres partner, forældre eller barn. Disse ledsagere er som nære pårørende også kræftramte og kan have et stort behov for støtte.

De pårørende kan derfor have brug for et sted at være i sundhedscentret, hvor de kan opleve at være på en art neutral grund og hvor det er accepteret, at de opholder sig, mens de venter på deres partner. Dette tilbud skal placeres i loungen.

*“FØRSTE GANG MAN
KOMMER HER, SKAL
MAN IKKE BLIVE
PRESSET MEN BLIVE
GLAD”*

(KVINDELIG KRÆFTRAMT)

*“INDGANGEN SKAL
VÆRE VENLIG,
IMØDEKOMMENDE OG
RAR”*

(MANDELIG KRÆFTRAMT)

Man skal let kunne orientere sig om rummets for-skellige funktioner og ved hjælp af de genkendelige referencer føle sig så tryk, at man uhindret bevæger sig videre rundt i rummet.

Det anbefales derfor, at:

- der indrettes en lounge, der som ud-gangspunkt er et neutralt sted for alle brugere.
- loungen knyttes til ankomstområdet og køkken/alrum og kan således fungere som en slags venteområde.
- loungen indrettes med dagligstuelignende eller loungeagtige møbler, der tager hensyn til forskellige former for fysisk belastning/handicaps (vejrtrækningsbesvær kan f.eks. medføre, at patienten kun kan sidde på almindelig stol, som sikrer støtte til max udrettet brystkasse)
- loungen tilbyder forskellige typer af zoner. (Eksempler: børnehjørne, meget lav møb-lering med puder til etniske minoriteter, lille bord, hvor man kan sidde og arbejde med sin bærbare computer)
- der i loungen afses plads til klaver

Bibliotek/informationsområde

For at sikre lige muligheder for information til alle kræftramte, er det vigtigt, at Sundhedscentret er et naturligt sted at søge information. Dette skal derfor være let tilgængeligt, et sted man har lyst til at opholde sig, sidde og læse.

I det fremtidige sundhedscenter skal der både være plads til den kræftramtes egne bærbare computer, og der skal være stationære computere med gode printermuligheder. Der skal selvfølgelig være et bredt udvalg af bøger om kræftrelaterede emner, og der skal være et ajourført udvalg af relevante pjecer m.v. Men især skal der være gode faciliteter for uforstyrrede samtaler i relation til fremtidens primære videnskilde – computeren.

Det anbefales derfor, at:

- bibliotek og informationsområdet placeres i relation til loungeområdet, så dette kan bruges uforstyrret men også benyttes/inddrages i loungen ved større arrangementer.
- biblioteket har en slags dagligstue/pejsestue stemning, hvor tempoet er roligt og afslappet.
- området udformes og indrettes, så der er flere, mindre niches.
- der er plads til stationære computere, som man kan sidde flere omkring, ligesom der er pladser til medbragte bærbare computere, som kræftramte selv anvender.
- rummet kan afskærmes, så det kan fungere som et større grupperum.

Plads til børn og unge

En del kræftramte har mindre børn, som af og til vil være med deres forældre i sundhedscentret. Men forældrene kan føle, at børnene kommer til at

*“I DET HER STORE RUM
SKAL DER IKKE VÆRE
UDSTILLINGER AF BRYST-
PROTESER..... ELLER
TESTIKELPROTESER FOR
DEN SAGS SKYLD”*

(MANDLIG KRÆFTRAMT)

*“DER SKAL VÆRE PLADS
TIL DET SVÆRE OG
SJOVE/MUNTRE PÅ
SAMME TID”*

(KVINDELIG KRÆFTRAMT)

forstyrre samtalen, eller hvad der i øvrigt foregår. Der skal være mulighed for adspredelse/aktivitet/leg for børnene.

Mange kræftramte unge kan komme til at føle sig lidt udenfor i et overvejende voksent selskab. Men disse unge har også et behov for rehabilitering og rådgivning, og derfor også imødekommenhed i relation til deres udfordringer som kræftramte.

De har, udover den professionelle hjælp, også brug for et sted, hvor de kan mødes med hinanden på en uformel måde. Hvor der er fokus på samvær omkring noget andet end sygdommen, men hvor de alligevel har fred til og mulighed for at dele erfaringer og oplevelser med hinanden.

Det anbefales derfor, at:

- der indrettes et børnehjørne i fællesområdet, så mindre børn har noget at lege med.
- der indrettes et klubrum til de unge i tilknytning til fællesområdet, hvor de unge bl.a. kan arbejde med computer, se tv, høre (høj) musik eller f.eks. spille bordfodbold.

Værksted

Værkstedet er et ”klubrum” for kvinder, hvor der vil være mulighed for at fremstille hatte, smykker m.v. alt efter interesse.

Der skal være plads til 10 – 15 personer omkring et langbord, og der skal være plads til de to symaskiner, som Sundhedscentret råder over.

Desuden skal der være aflåselige skabe til

04 KRAV OG ØNSKER TIL BYGGERIET

opbevaring og vitrineskabe til udstilling af de fremstillede produkter.

Når rummet ikke anvendes til ”klubrum” skal det kunne bruges til mødelokale, meget gerne for de frivillige.

Rummet kan evt. være en del af fællesområdet, som kan skilles fra med en mobilvæg.

Aktivitetsrum

Rummet skal ses som et ”klubrum” for mænd.

Mænd mødes ikke for at snakke, men mænd snakker, fordi de mødes om ”noget”. Dette ”noget” kan f.eks. være træning, spil, fjernsyn eller praktiske opgaver.

Dette rum skal indrettes, så der er mulighed for at spille kort, skak etc. Men der skal også være mulighed for at sidde i behagelige lænestole og se en fodboldkamp eller lignende sammen.

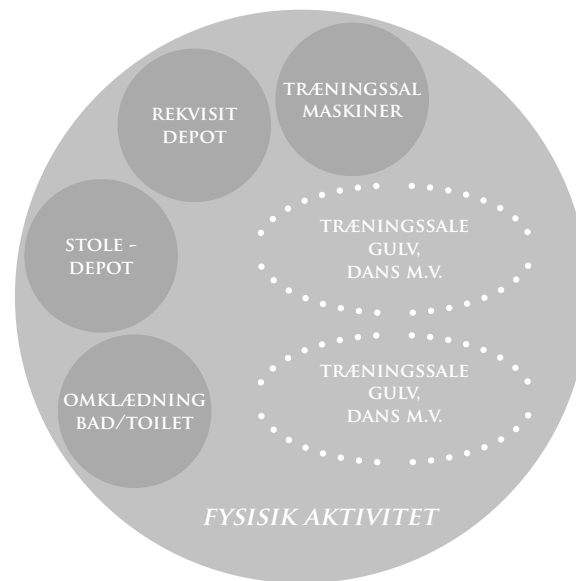
FYSISKE AKTIVITETER

Træningssal

Sundhedscenter for Kræftramte skal tilbyde individuelt tilrettelagt fysisk aktivitet og behandling til kræftpatienter. En målrettet rehabilitering er essentiel.

Fysisk aktivitet er betydningsfuld i et rehabiliteringsforløb, da det bevarer eller højner funktionsniveauet og livskvaliteten.

Det er vigtigt, at adgang til og fra træningsrum fører brugerne gennem fællesområdet, således at køkken/alrum og lounge bliver et naturligt ”stop på vejen”.

Brugerne vil ikke ses på, når de træner, men de vil gerne kunne se ud, eksempelvis på trætoppene. Der blev på de afholdte workshops udtrykt ønske om, at træningssale blev placeret på øverste etage i Sundhedscentret.

Det anbefales derfor, at:

- træningssalene har en lofthøjde på minimum 4 meter
- der etableres én stor træningssal møbleret med 18 stk styrkemaskiner – som kan benyttes af op til 14 personer ad gangen
- der etableres 2 træningssale (ikke møblerede) til gulvøvelser, pilates, salsa etc. – hver

sal kan benyttes af op til 20 personer ad gangen

- der til træningssalene er et rummeligt og let tilgængeligt, aflåseligt depotrum til udstyr, musikanlæg og diverse remedier
- udtrykket i rummet er optimistisk, energisk og stimulerende
- træningssalene placeres med nem og direkte adgang til et uderum, f.eks. en tagterrasse, således at dette kan inddrages i div. træningsaktiviteter
- træningssalene placeres således, at der ikke er indbliksgener, men gerne udsyn og med masser af lys og luft.
- de to ikke møblerede træningssale kan slås sammen og anvendes til foredragssal.
- der er depotrum til stole og borde i forbindelse med foredragssal.
- At der i tilknytning til salene findes en håndvask og drikkevandshane

Omklædning og bad - brugere

I relation til træningsrummene skal der etableres omklædnings-, bade og toiletfaciliteter.

Disse faciliteter skal understrege den professionelle tilgang til træning.

Omklædningsrummene skal rumme det dilemma, at nogle brugere ser muligheden for for første gang at vise sig med ar, amputationer m.v. for ligestillede, og andre brugere ønsker muligheden for at være private.

04 KRAV OG ØNSKER TIL BYGGERIET

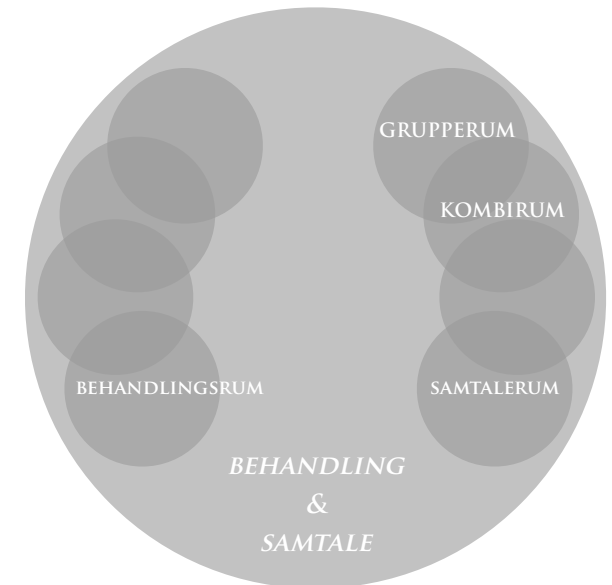
Da en del brugere kommer fra etniske minoriteter skal privatheden - primært for kvinder - indtænkes i omklædningsrummets indretning.

Det anbefales derfor, at:

- der er mulighed for under omklædning at sidde på f.eks. bænke.
- der er aflåselige skabe.
- der er mulighed for at kunne afskærme sig under omklædning og bad
- der er mulighed for fælles omklædning og bad

“DET KUNNE VÆRE GODT, AT DET FØRSTE STED MAN KLÆDER OM OG VISER SIG UDEN TØJ PÅ, ER SAMMEN MED ANDRE DER OGSÅ ER BLEVET BRYSTOPPERET. DET ER BEDRE, AT OVERSKRIDE DENNE GRÆNSE HER, END FX. I FREDERIKSBERG SVØMMEHAL”

(KVINDELIG KRÆFTRAMT)

BEHANDLING OG SAMTALE

Behandlingsrum:

I behandlingsrummene skal der gives forskellige former for fysioterapi.

Der skal være en briks/leje, et bord og 2 – 3 stole, samt en opbevaringsmulighed (aflåseligt skab) i hvert rum.

Enten før eller efter behandlingen vil der ind imellem være behov for, at behandler og den kræftramte, måske med en pårørende, kan sidde og snakke.

Det anbefales at:

- der ikke er indkig i rummene, men at der kommer dagslys ind i rummet
- der er god arbejdsplads omkring briks/leje
- der er IT-arbejdspladser i alle behandlingsrum
- der er håndvaske i alle behandlingsrum.
- behandlingsrummene ikke placeres samlet, men to og to forskellige steder i Sundhedscenteret.

Samtalerum til Rådgivningsenheden (KB)

Samtalerummet skal iscenesætte en fortrolig samtale, som kan udspille sig uforstyrret og udstillet. Samtalerummet skal kunne lukkes af med en dør.

Møbleringen skal være med behagelige møbler, som ergonomisk kan tilpasses fysisk dårlige kræftramte, samt et lille afsætningsbord, som understreger den uformelle og empatiske stemning (dagligstue eller spisestue). Rummet bør være stort nok til 4 deltagere i samtalen, således at eventuelle medfølgende pårørende ikke oplever sig selv som værende anmassende eller til besvær.

Der skal i rummet også være en arbejdsplads til rådgiveren evt. afskærmet. For at imødekomme mange kræftramtes ønske om respekt og ligeværd, ejerskab og balance mellem kræftramte og professionel er det vigtigt, at rummet ikke ligner et kontor for en navngiven rådgiver.

En del rådgivningssamtaler foregår efter forudgående aftale. Men lige så mange opstår uvarslet, og det er i forbindelse med denne ”skadestuefunktion”, man har behov for at invitere en bruger væk fra fællesområderne til samtale. Derfor bør samtalerum placeres i nærheden af køkken/alrum og lounge.

Det anbefales derfor, at:

- rummet indrettes med dagligstueagtige behagelige møbler (både høje og lave) og uden elementer, som understreger en eventuel professionel dominans (bograoler).
- udsigten fra rummet bør være rolig og i videst muligt omfang naturlig – uden al for megen uro, som kan distrahere samtalsfokus.

Grupperum

Mange aktiviteter i relation til rådgivning er præget af større eller mindre grupper, som taler sammen (ex. sorggrupper eller patientgrupper) og erfaringsudveksler. Grupperum skal også kunne anvendes til visualisering, undervisning baseret på dialog og til supervision.

Det anbefales derfor, at:

- etablere to grupperum.
- størrelsen sikrer en fleksibilitet, så 10-12 deltagere kan bruge rummet samtidigt.
- grupperummet skal udstråle intimitet, ro og fordybelse.

- rummet møbleres med 10-12 behagelige stole, som ergonomisk kan tilpasses fysisk dårlige kræftramte. Stolene placeres i rundkreds omkring et lavt bord

Samtalerum til rehabiliteringsenheden (KK)

Rehabiliteringsenheden har brug for samtalerum ligeledes placeret i nærheden af køkken/alrum og lounge.

Der skal ikke etableres kontorarbejdspladser i rehabiliteringsenhedens samtalerum.

Samtalerummene skal kunne lukkes af med en dør.

Her ud over ønsker rehabiliteringsenheden nicher i køkken/alrum og lounge. Disse nicher skal kunne afskærmes og anvendes som samtalerum.

Rehabiliteringsenhedens samtaler svarer helt til rådgivningsenhedens samtaler, og sygeplejerskerne har i stigende grad samtaler på lige fod med rådgiverne. Rummene skal således udformes ens, bortset fra, at der ikke skal være skrivebord. Der er brug for fire deciderede samtalerum (heraf 2 i kombirum), mens resten af rehabiliteringsenhedens samtaler kan foregå i de omtalte nicher.

Det anbefales derfor, at:

- rummet indrettes med dagligstueagtige behagelige møbler (både høje og lave), som ergonomisk kan tilpasses fysisk dårlige kræftramte.

04 KRAV OG ØNSKER TIL BYGGERIET

- udsigten fra rummet bør være rolig og i videst muligt omfang naturlig – uden al for megen uro, som kan distrahere samtalefokus.

Kombirum

Rehabiliteringsenheden har brug for rum til samtaler med patienter ledsaget af 2-4 pårørende. Grundet den store medarbejdergruppe er der ligeledes brug for møderum (besøg udefra til møder, interne møder)

Det anbefales derfor, at:

- kombirum indrettes dels med sofagrube (f. eks. hjørnesofa) og dels med mødebord og stole
- kombirum har IT-faciliteter til undervisningsbrug.

Diætist/ kostvejledning

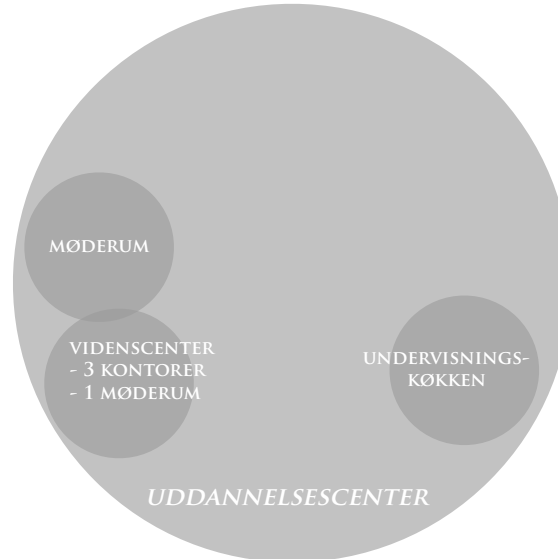
Kostvejledning består hovedsagelig af samtaler med den kræftramte og ikke sjældent en eller flere pårørende om, hvordan kosten kan sammensættes. Disse samtaler kan finde sted i samtalerum eller i nicher i fællesområder.

UDDANNELSESCENTER

Undervisningskøkken/patientuddannelse

Patientuddannelsesrummet skal bruges i forbindelse med planlagte uddannelsesforløb for grupper af kræftramte. Undervisningsforløbene er af forskellig varighed og med meget forskelligt indhold. Kendetegnede for uddannelsesrummet er, at der både skal kunne laves egentlig undervisning med anvendelse af f.eks. smartboard og power point, men at der også skal foregå en del gruppearbejde.

I alle rum, hvor der foregår undervisning og møder skal der kunne mørklægges.

Det er vigtigt, at adgang til og fra uddannelsesrum fører brugerne gennem fællesområdet, således at køkken/alrum og lounge bliver et naturligt ”stop på vejen”.

Det anbefales derfor, at:

- rummet indeholder et undervisningskøkken, hvor dele af det kan anvendes af kørestolsbrugere.
- rummet er interaktivt og direkte koblet til centrets hjemmeside.

Møderum

Der skal etableres rum, hvor der kan holdes møder, uddannelse af små grupper, gruppearbejde m.v. Disse rum indrettes med mødebord og stole og de nødvendige IT-faciliteter for bærbare computere. Der skal være whiteboard og filmlærred.

Videnscenter

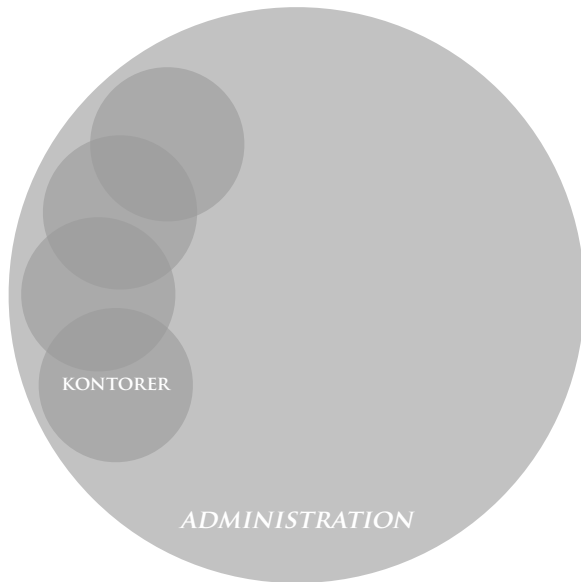
Der skal etableres et videnscenter i sundhedscenteret. I dette videnscenter skal der indrettes 1 kontor til leder af videnscenter, 1 kontor med 2 arbejdspladser og 1 kontor med arbejdspladser til 3-4 deltidsmedarbejdere.

Der skal tilbydes alle de klassiske kontorfaciliteter (bord, stol, reol, Internetadgang til hver medarbejder).

Desuden skal etableres et stort møderum, der kan opdeles med en mobilvæg.

04 KRAV OG ØNSKER TIL BYGGERIET

ADMINISTRATION

Medarbejdernes område

Sundhedscenter for Kræfttramte er en arbejdsplads for en stor og fagligt meget forskellig gruppe mennesker. For alle gælder det, at arbejdet med nuværende eller tidligere alvorligt syge kræfttramte er både fagligt udfordrende og spændende, men også meget krævende. Behovet for at supervisere og dele de arbejdsmæssige problemer og løsninger med kollegerne er stort. Det er derfor nødvendigt, at skabe nogle gode personalerum, hvor dette kan foregå uforstyrret af Sundhedscenterets brugere.

Derfor skal hverken kontorer eller personalepise-stue være direkte og åbent placeret i relation til resten af sundhedscentrets rum.

Rehabiliteringsenheden:

Rehabiliteringsenheden består af en centerchef, en administrativ medarbejder, en akademisk medarbejder, en café- og mødeansvarlig og 18 medarbejdere (fysioterapeuter, sygeplejersker, diætister og socialrådgivere)

Rehabiliteringsenhedens ansatte skal alle have en kontorplads, der kan imødekomme deres arbejdsmæssige behov. (bord, stol, telefon, computer med internetadgang, reoler m.m.).

Udover at arbejde med dokumentation og planlægning og opfølgning af rehabiliteringsforløb har de ansatte en del telefonkonsultationer, hvor der tales om følsomme emner. Derfor ønskes der et "stille-rum" med transparente vægge i hvert af storrums-kontorerne.

Der skal være et fælles kopi-/printerrum til storrums-kontorerne. Dette kan evt. være fælles med centerledelsens kopi-/printerrum.

Det anbefales derfor, at:

- centerchef får et kontor med mødefacilitet
- kontor for administrativ medarbejder er tæt på kontor for centerchefen
- akademisk medarbejder får et kontor tæt på centerchef og administrativ medarbejder
- der etableres 3 teamskontorer med plads til 8 medarbejdere i hver
- der i teamskontorerne etableres et "stille-rum" med transparente vægge
- at der i tilknytning til kontor for administrativ medarbejder er et kopi-/printerrum.

- at der i tilknytning til storrums-kontorerne skal være et kopi-/printerrum (kan evt. være ét fælles kopi-/printerrum)
- der etableres et kontor til 3-4 studerende
- sundhedscentrets administrative medarbejder, som oftest har de første telefonsamtaler med brugerne, og som varetager mange koordinerings- og økonomimæssige opgaver, placeres i centret så hun på en uforstyrret måde kan udføre sine mange gøremål.
- kontorerne har rigeligt med skabsplads og opslagstavleplads på væggene.
- vinduerne fra kontorerne kan åbnes, uden at samtaler på kontorerne kan overhøres fra haven.
- medarbejderne har mulighed for at trække sig tilbage for at indtage deres frokost eller anden personale-social aktivitet.

Rådgivningsenheden

Kræftens Bekæmpelses rådgivningsenhed består af en leder, 4 rådgivere og 2 sekretærer og frivillige.

De professionelle frivillige er kun om eftermiddagen og om aftenen.

Caféværterne er der om dagen – en ad gangen.

De ansatte rådgivere skal have en kontorplads, der kan imødekomme deres arbejdsmæssige behov (bord, stol, telefon, computer med internetadgang, reoler m.m.).

Rådgiverne har kontorarbejdspladser i forbindelse med deres samtalerum.

Det anbefales derfor, at:

- KB's leder får et kontor med mødefacilitet.
- Der etableres et kontor med 2 arbejdspladser til sekretærer
- der etableres et kontor med 2 arbejdspladser til de frivillige medarbejdere, som oftest kommer i centret eftermiddag/aften
- Der i kontor for frivillige er aflåselige skabe – et til hver patientorganisation, ca 10 skabe.
- KB's medarbejdere har eget kopi-/printer rum.

Personalespiserum/gæstespisestue:

Det samlede personale skal have et personalerum, hvor de i fred og ro kan indtage deres frokost. Rummet skal også bruges til bispisning af gæster i forbindelse med besøg.

Rummet skal kunne anvendes til møder uden for spisetid.

I tilknytning til personalerummet skal der være et mindre anretterkøkken. Frokostordning påtænkes leveret udefra til personale og til kurser.

Det anbefales derfor, at:

- personalespisestuen har plads til 30 personer
- personalerummet kan anvendes til møde og undervisning.
- der er direkte adgang til udeareal, hvor indkig er begrænset.
- anretterkøkken ligger i umiddelbar nærhed

*“NATUREN SKAL
TRÆKKES IND I
RUMMENE GENNEM
VINDUERNE OG ÅRETS
GANG SKAL KUNNE
FØLGES”*

(KVINDELIG KRÆFTRAMT)

*“NEONLYS ER
BANDLYST”*

(SAMARBEJDSPARTNER)

- der kan brygges te og kaffe i køkkenet
- der i køkkenet er mulighed for at opvarme færdigretter
- der er opvaskemaskine i køkkenet
- anretterkøkken kan betjene øvrige mødefaciliteter
- rummet ligger tæt på fællesrummets køkken/alrum

Personalegarderobe/-omklædning

Medarbejdere skal have toiletter og omklædnings- og badefaciliteter i tilknytning til personalegarderoben. Medarbejderen skal have mulighed for at klæde om og bade i enrum.

Det anbefales derfor, at:

- der etableres to garderoberum, fordelt til 5 mænd og 25 kvinder
- i hvert garderoberum etableres 1-2 omklædningsrum med bruserum
- i hvert garderoberum etableres 1 toiletrum med håndvask
- der etableres fire garderobes med plads til 10 medarbejdere i hver
- der med adgang fra gang etableres 2 rum med plads til omklædning og bad
- der med adgang fra gang etableres 3 toiletrum, heraf et HC - toilet

04 KRAV OG ØNSKER TIL BYGGERIET

Bygningen og udearealer

Bygningens signalværdi skal knyttes til de to funktioner som sundhedscentret skal varetage, - rehabilitering og rådgivning. Det skal være en bygning, som i sit formsprog, materialevalg og arkitektoniske elementer befordrer professionelle rehabiliteringsstilbud, uformel omsorg, og relationer mellem kræftpatienter, pårørende og efterladte.

Sundhedscenter for Kræftramte må på ingen måde ligne en institution eller en offentlig bygning. Institutionspræget giver associationer til hospitalsvæsenet og hospitals-afdelingerne, som sundhedscentret netop skal give de kræftramte en pause fra. Dette er en udfordring for bygningen og udeområdet, da det placeres tæt på Rigshospitalet.

Ligesom stedet, skal selve bygningen derudover signalere værdier som høj faglig ekspertise, ro, genkendelighed, omsorg og varme. Dette ønske om den menneskelige skala og nedtonede proportioner kan kobles direkte til behovet for åbenhed, ligeværd, imødekommenhed, intimitet, tryghed.

Tilbuddet om professionel rehabilitering og rådgivning skal tænkes ind i relationen til bygningens udtryk. Man skal kunne se udefra, hvad huset kan tilbyde, men bygningen skal samtidig sikre, at man som bruger kan opholde sig i bygningen uden at blive beskuet udefra.

Bygningens forskellige funktioner og tilbud bruges ikke hele døgnet. Dele af bygningen skal kunne

lukkes ned om aftenen og weekenden, mens andre dele er tilgængelige og fremstår åbne og levende for brugerne. Der skal derfor tænkes i en opbygning af huset der placerer de relevante funktioner i relation til hinanden, (se; Nærhedsdiagram og døgnrytme).

Det anbefales derfor, at:

- bygningen signalerer, at den rummer ”noget særligt”, men hverken fremstår feminin eller maskulin i sit udtryk.
- bygningen forholder sig afdæmpet til de nære omgivelser og fremstår som en helhed præget af ro, intimitet og tryghed men også åbenhed og professionalisme.
- bygningen bør være i flere etager, og hvor hver etage har tagterrasser.
- et dobbelt- eller trippelt højt rum bør indgå i hele eller dele af det centrale rum/loungen.
- bygningen har optimalt indtag af naturligt lys, men ikke fremstå som et glashus.
- bygningen ikke ligner en institution.
- bygningen primært består af naturmaterialer
- der skal være en klatrevæg udendørs – eksempelvis dele af en facade.
- bygningen kan tilbyde optimal kontrol af lyde og lugte.
- bygningen skal være rengørings- og vedligeholdelsesvenligt.
- bygningen tager hensyn til nabobygningerne. Især til børnehaven og deres udsyn

til helikopter-landingspladsen på Rigshospitalet.

- der er en høj grad af sikkerhed i og omkring huset, da behandlere og rådgivere har personfølsomme oplysninger på deres kontorer.
- bygningen i videste muligt omfang er bæredygtig.
- bygningen udformes på baggrund af viden om helende arkitektur og evidens baseret design.
- bygningen forberedes på de nye IT-løsninger.

Det maskuline og feminine udtryk

I Sundhedscenter for Kræftramte skal både mænd og kvinder føle sig godt tilpas og opleve, at de bliver taget godt imod. Det er derfor vigtigt, at bygningens facader, materialer, indretning og design appellerer både til mænd og kvinder.

I forhold til trænings, behandlings og samtalerummene er der ikke forskel på mænds og kvinders præferencer. Rummene skal afspejle det, der foregår i dem, det vil sige, at de ikke skal ligne institutionsrum men ligne det, de er. Rummene skal desuden være så fleksible, at de kan tilpasses de kræftramtes individuelle behov.

Der hvor det er vigtigt at tænke i feminint og maskulint er i loungeområdet, hvor de kræftramte skal have lyst til de uformelle møder med andre.

04 KRAV OG ØNSKER TIL BYGGERIET

Det feminine udtryk – ”caféen”

Kvinder mødes for at snakke. Mange kvinder vil gerne mødes i et større, åbent, lyst og let lokale, med det hjemmelige udtryk fra køkken og stuen. Her er fokus på samvær, hygge og samtaler.

Der skal både være plads til at mødes om det store spisebord, men også at kunne sætte sig væk fra de andre, alene eller sammen med et par stykker, i en sofagrube.

Rum der tilbyder ro og fordybelse trækker ligeledes på de feminine præferencer.

Det maskuline udtryk – ”bålpladsen”

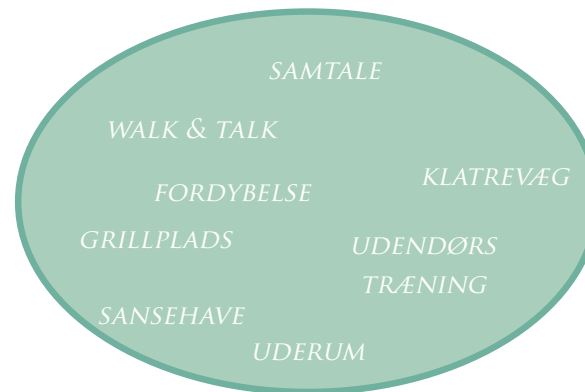
Mænd snakker, fordi de mødes om noget andet. Mænd vil gerne samles om noget (bålpladsen) f.eks. en kamp eller film i fjernsynet, bordfodboldkamp eller en anden form for spil for undervejs at få snakket bl.a. om sygdommen.

Her skal være plads til en tung sofa, forskellige typer af flytbare stole, et musikanlæg og et fjernsyn.

Helende arkitektur

Der er i dag evidens for, at arkitekturen kan være med til at skabe bedre muligheder for at tackle sygdommen hos patienten. Man taler om ”The healing architecture”. Der er forsket en del i de fysiske rammers betydning for helbred og heling. Der foreligger dokumenteret viden om, at indbydende arkitektur virker afstressende. En positiv og afslappet atmosfære kan hjælpe en utryk og usikker patient til at slappe af og få overskud til næste fase af sygdoms- og behandlingsforløb. En udformning af bygningen så arkitekturen i sig selv er med til at appellere til

nysgerrighed, åbenhed og tillid, vil inspirere flere mennesker til at opsøge Sundhedscentret.

Udearealer

Landskabsrummet omkring Sundhedscenter for Kræftfrømte skal være med til at give stedet en hjemlig og genkendelig stemning. Set indefra er naturen og haven med til at understrege den hjemlige stemning, samt giver gode refleksionsrammer.

Der skal sikres, at der skabes lægvide og indsyns-afskærmende steder rundt omkring, så disse kan bruges under hele dagen i forhold til solen gang.

Haven kan give varierede aktivitetsmuligheder, og være med til at stimulere og inspirere til bevægelse og aktivitet, ligesom alvorlige samtaler, der gennemføres ude i naturen, synes at virke mindre alvorlige og triste, da naturen minder om ”naturens orden” og næsten altid byder på associationer til at bevare håb og mod.

Risende vand kan også skabe denne gode stemning.

Det anbefales derfor, at:

- haven i videst mulige omfang relaterer sig til bygningen og rummenes forskellige funktioner.
- haven byder på varierede aktivitets- og sansemuligheder
- byder på lægvide nicher til samtaler og refleksion (pavillon eller drivhus).
- der tænkes i vandbassiner, vandkunst m.v.
- der tænkes i altaner, tagterrasser
- haven udformes med masser af blomster, buske og træer
- haven evt. indeholder en klatrevæg og en grillplads
- haven udformes som en sansehave

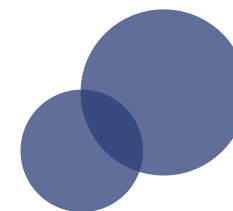
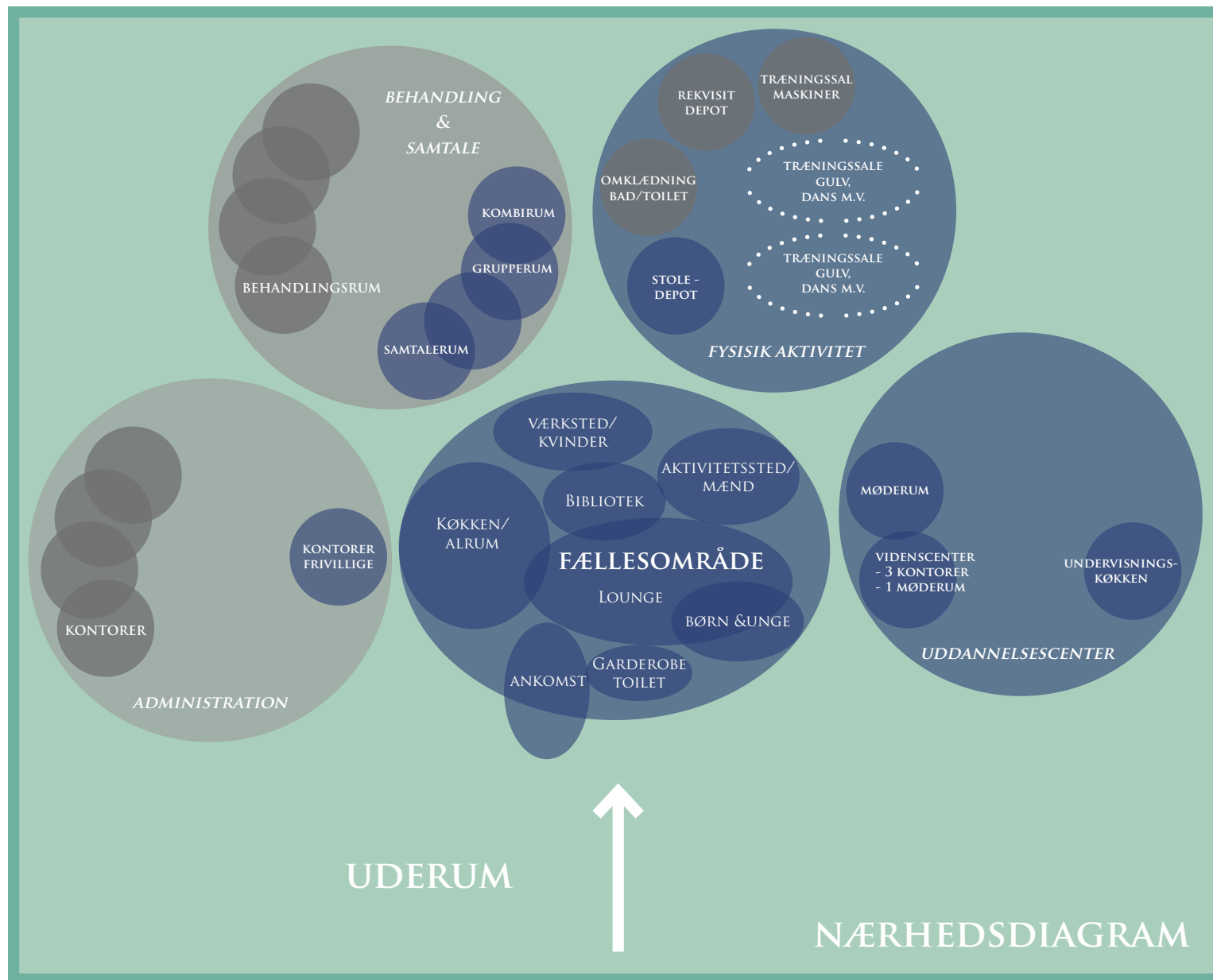
Til haven skal der udformes en anlægsplan, der viser hvor og hvad der skal beplantes i udeareal knyttet til Sundhedscentret.

Københavns Kommune påtænker inden for en kortere årrække at renovere det eksisterende have- og parkanlæg i De Gamles By.

Derudover skal der skitsemæssigt foreslås, hvordan man tænker sig, at de øvrige friarealer på matriklen kunne anvendes som parkanlæg for Sundhedscenter for Kræftfrømte. På denne plan angives eksempelvis ”walk and talk”-stier, træningsredskaber, klatrevæg m.v.

Beplantning - inde

Der skal ikke medregnes planter til indvendig brug.

OMRÅDER DER SKAL
KUNNE HOLDES
ÅBNE UAFHÆNGIGT
AF DE RESTERENDE

04 KRAV OG ØNSKER TIL BYGGERIET

Men der må gerne indgå indvendige faste plante-steder hvor der kan plantes større træer, f.eks. i loungen eller køkken/alrum.

04.03 TILGÆNGELIGHED

Det nye sundhedscenter skal være handicapvenlig og opfylde samtlige krav på nem tilgængelighed. Vi peger på følgende tilgængelighedskrav:

- Der etableres minimum en p-plads til handicappede. Sundhedscenteret ønsker to P-pladser til handicappede
- Kørestolstilpasset adgang fra p-plads til en tré. Dvs bl.a. ramper eller sænkede fortovskanter.
- Niveaufri adgang ved hovedindgang. Døren skal være bred nok til en elektrisk kørestol og med automatisk åbner.
- Der skal etableres elevator med plads til en elektrisk kørestol og minimum to passager er mere.
- Alle dørtrin skal være handicaptilpassede. NB! ved lyddøre udføres en bevægelig lyd-skinne.
- Gange skal have en bredde der tillader pas-sage af en kørestol og en person.
- Døre og elevatordør skal være nemme at finde for brugere med nedsat syn.
- Der bruges ikke blændende belysningskil-der på stier, adgangsveje og i bygningen.
- Alle rum skal være godt oplyste med gode kontrastforhold.
- Der skal udføres tydeligt placeret og

letaflæselige skilte.

- Fælles adgangsveje skal markeres tydeligt.
- Der skal minimum være et handicaptoilet per etage.
- Handicapoilet udstyres med armstøtter og plads til kørestol på begge sider.
- Brugerbetjente anlæg skal have god tilgængelighed også for brugere med køre-stol.

04.04 MATERIALER

Københavns Ejendomme ønsker et bygningsanlæg med et konstruktionssystem, der er robust, slid-stærkt og let at vedligeholde og installationer der er fleksible mht. disponering, tilgængelighed og kapa-citetsforøgelse.

Til de forskellige bygningsdele skal der anvendes materialer, der sikrer:

- en god æstetisk virkning, som harmonerer med de eksisterende forhold
- teknisk ukomplicerede løsninger
- en stor slidstyrke og smuk patinering ved brug
- at der til rummene ikke afgives skadelige mængder af støv eller luftarter
- at indvendige overflader i deres styrke og robusthed afpasses efter de enkelte rums brug
- lavest mulig miljøbelastning i forhold til forbrug af ressourcer, materialernes sund-hedseffekt samt deres ydre miljøeffekt.

*“MATERIALERNE SKAL
VÆRE
GENKENDELIGE.
TRÆ,
STEN,
VAND &
NATURLIGT LYS”*

(SAMARBEJDSPARTNER)

*“BYGNINGENS FLADER
SKAL BRYDES MED FX
BUUDE FLADER OG
RUNDE LINJER”*

(MEDARBEJDER)

04.05 INVENTAR OG Udstyr

Rumtyper	Fast inventar										Udstyr						Løst inventar						Bemærkninger		
	Antal rum	Antal pers/rum	Skabe m/lås	lbm hy/deplads	taskeskabe	garderobeskab	bænke	ribber	køkkenskabe	hårde hvidevarer	håndvask	sanitetstilbehør	EDB	antennestik	lydanlæg	smartboard	filmlærred	white board	mørklægningsgardin	garderobestativer	kontorindretning	Spisestue-/møde indretning		lounge-/sofagrube indretning	
Ankomst og Fællesområde:																									
Ankomst, køkken/alrum og lounge	1			20				x	x	x	x	x	x	x							x	x			
Biblioteksområde/computerum	1											x													
Børnelegeområde	1												x	x										børnemøbler	
Værksted	1		4										x	x	x							x			
Aktivitetsrum	1		2										x	x	x							x	x		
Klublokale - unge	1												x	x	x							x	x		
Personalespiserum/gæstespiserum	1					20							x	x	x				x			x			
Anretterkøkken	1							x	x	x															
Garderobe	2				x														x					til 30 personer	
Toiletter	11										x													pusebord i et HC-toilet	
Fysisk aktivitet:																									
Træningssale	3	14-20						3		x					x				x						Ribber i to sale , en HV m/drikkevandshane på gangen
Omlædningsrum, bad og toilet	2					x	x				x														
Stoledepot	1																								
Redskabsdepot	1																								
Rådgivning:																									
Behandlingsrum	6		1									x		x								x			mindre bord med 2-3 stole
Samtalerum (KK)	2																					x	x		
Kombirum (KK)	2	8-10											x	x	x							x	x		
Samtalerum (KB)	5												x							x			x		
Grupperum (KB)	2	10-12											x	x	x							x			ikke sofagrube
Undervisningscenter:																									
Undervisningskøkken/patientudd.	1	15						x	x	x					x	x						x			
Køkkendepot	1			20																					
Møderum	2	8-12											x	x	x			x	x						
Foredragssal	90	2**											x	x	x			x	x						**2 skabe til AV-udstyr
Videnscenter:																									
Leder af videnscenter	1	1																			x				
Kontor til medarbejdere	1	2																							
Deltidsmedarbejdere	1	4																							
Møde	1	50											x	x	x	2			x			x			rummet opdeles med foldevæg
Ledelse, kontorer, personale:																									
Centerchef	1	1											x		x						x	x			
Sekretærkontor m.m.	3	1-2																							
Kontor til studerende KK	1	2-4																							
Leder af KB	1	1																					x		
Sekretærkontor KB	1	2																							
Frivillige KB	1	2																							
KK-medarbejdere	3	6-8																							
Kopirum og nærdepot	2			2																					
Andet:																									
Rengøringsrum	3			2																					udslagsvask, holdere til udstyr
Kælder:																									
Personalegarderobe	4	10				10					x														
Baderum	2																								
Personaletoaletter	3																								
Depoter	8			50																					

04 KRAV OG ØNSKER TIL BYGGERIET

Miljørigtig projektering

Projektering af nybyggeriet skal ske i overensstemmelse med kravene til miljørigtig projektering i BPS-publikation: "Håndbog i miljørigtig projektering", 1. januar 1998 samt "Byggedirektoratets krav til miljørigtigt byggeri", februar 2000.

Vedrørende grundlag for og omfang af kvalitetssikring af byggeriets projektering og udførelse henvises til Kvalitetssikringsbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 202 af 23. marts 2000 om kvalitetssikring af byggearbejder) samt den til enhver tid gældende lovgivning samt følgende vejledninger:

PAR/F.R.I's vejledninger vedr. ydelsesbeskrivelser og projektgranskning.

04.06 BRAND

Bygningen, omgivelserne og adgangsveje skal udformes med størst muligt hensyn til brandsikkerheden. Dette skal indarbejdes i konkurrenceforslaget, så det kan aflæses af tegninger og beskrivelser.

Ved projektets gennemførelse skal der afsættes ressourcer og økonomi til udarbejdelse af en samlet brandstrategirapport for det nye bygningsanlæg. Alle nødvendige brandsikringstiltag i denne rapport skal implementeres.

Akustik

Kravene til de akustiske forhold i bygningen er nærmere beskrevet i afsnittet forinden. I det endelige projekt skal Københavns Kommunes krav til maksimalt støjniveau i bygningerne fra trafik over-

holdes. Støjberegninger er vedlagt, bilag nr. 6.

I konkurrenceforslaget skal det sandsynliggøres, at disse krav kan opfyldes. Der skal således afleveres en redegørelse for de foranstaltninger, der er gjort i forslaget for at sikre:

- den ønskede lydreduktion i adskillende konstruktioner
- den nødvendige lydreduktion af facaderne og deres kompletterende dele
- den ønskede og relevante lyddæmpning og lydregulering i sale og fællesområdet
- øvrige akustiske forhold i bygningerne
- at tale i samtalerum, grupperum og kom birum er konfidential

Akustik og støj

Lyd og vibrationsforhold skal overholde gældende normer, vejledninger og anvisninger bl.a. følgende:

- Luftlydisolation, trinlydniveau, efterklangstid und støjniveau - Bygningsreglement 2008 (BR08), kapitel 6, lydforhold.
- Lydforhold i arbejdsrum - At-anvisning nr. 1.1.0.1, november 1995 samt Arbejdstilsynets "Bekendtgørelse om støj på arbejdspladser", nr. 801 af 4. oktober 1993 med ikrafttræden 1. januar 1995.
- Støj fra ventilationsanlæg - Dansk Inge-ni-ørforenings norm for ventilationsanlæg, DS 447:2005.
- Generel lyd og akustik - SBI-anvisning nr. 137 og 172.
- Grænseniveau for støj i kontorer i henhold

til Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1984.

Særlige krav til akustik, støj og vibrationer
De akustiske krav til byggeriet skal som minimum overholde krav og anbefalinger beskrevet i SBI-anvisning 216 "Anvisning om Bygningsreglement 2008", kapitel 6.4.

Overordnede lydkrav

Da bygningen skal kunne bruges af mange forskellige brugere m.v., skal de akustiske krav tilpasses disse anvendelser.

Lounge og køkken/alrum

Lounge og køkken/alrum skal indrettes således, at de akustiske forhold er tilfredsstillende i forhold til lokalernes anvendelse.

At der er forskellige krav til efterklangstider til forskellige anvendelser indebærer, at der skal etableres en variabel akustisk regulering.

Det skal understreges, at akustiske "defekter" ikke må forekomme, dvs.:

- Ingen ekkoer eller distinkte lydrefleksioner (slab backs).
- Ingen flutterekkoer (tydeligt hørbare og gentagne lydrefleksioner mellem hårde overflader med lyd fra scene eller højttaleranlæg).
- Ingen lydfokusering, dvs. jævn lydfordeling kræves.

Det indebærer normalt, at:

- Hårde parallelle flader skal undgås.
- Fleksible akustiske absorbenter let skal kunne placeres (rulles ned fra/under loft, køres vandret frem foran vægge) - specielt i modsatte ende af scene/modsat højtalere.
- Højtaleranlæg skal designes med henblik på salens forskellige anvendelsesformål og skal mindst kunne yde en taleforståelighed $STI = 0,7$ samt $SPL 110$ dB på tribuner/siddepladser. Endvidere skal byggeriet udføres med tilstrækkelig lydisolation mod det fri (opmærksomheden henledes især på brand-ventilationsåbninger i tag, vinduer, flugtvejsporte etc.):
- I forhold til naboer
- I forhold til udendørs opholdsarealer.

Internt skal der tilvejebringes en lydisolation fra salen til lounge, møderum mv. samt lignende støjfølsomme rum, så støjniveauet ikke overstiger 50 dBA.

Trinlydniveau fra gulv og trapper må ikke overstige $L'_{n,w} = 63$ dB, svarende til normalt kontorkvalitetsniveau.

Vibrationer fra tekniske anlæg, installationer og udstyr må i opholdsrum ikke overstige $L_{w} = 80$ dB (KB vægtet accelerationsniveau).

Internt skal følgende støjkrav (L_{Aeq}) fra ventilationsanlæg og øvrige tekniske anlæg overholdes:

- Fællesområde, møderum og lignende: 35 dBA
- Toiletter, gange mv.: 40 dBA.

Ekstern støj fra installationer (ventilation/køling) skal overholde gældende miljøkrav, regler og anvisninger, herunder Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1984: Ekstern støj fra virksomheder.

I alle opholdsrum, kontorarbejdsrum mv. må støjniveauet - det samlede energiækvivalente A vægtede lydtrykniveau hidrørende fra henholdsvis trafik og tekniske installationer - ikke overstige 35 dB.

Der skal i konkurrenceforslaget oplyses, hvordan man håndterer funktionernes akustiske, støj og vibrationsmæssige problemstillinger, samt hvilke overordnede akustiske forhold man kan tilbyde i lounge, ankomstområde og kontorer mv.

Indeklima

Indeklimaet skal tilgodese sundhed, velvære og komfort med hensyn til termiske forhold, luftkvalitet, lys, belysning, akustik, statisk elektricitet, udsyn og indblik samt rumlige og æstetiske forhold.

Indeklimaet i bygningen med tilhørende tekniske installationer og inventar skal tilgodese de aktiviteter, som bygningsanlægget skal rumme. Justering af indeklimaet skal være letforståeligt og enkelt at betjene også for brugere uden særligt kendskab til bygningsanlægget og skal kunne gennemføres uden at forstyrre rummenes formål og funktion. Det betyder bl.a., at det skal være muligt at betjene belys-

ningsanlæg, evt. solafskærmning og mørklægning i et rum uden besvær.

I Bygningsreglementet og Indeklimahåndbogen (SBI-anvisning nr. 196 med tilhørende litteraturhenvisninger) er der redegjort for den tilgængelige viden om, henholdsvis krav til, erfaringer med og vejledninger vedrørende indeklimaets påvirkninger. Det forudsættes, at der i projektets udformning tages stilling til de angivne vejledninger, og at de valgte løsninger diskuteres i forhold hertil.

Der henvises i øvrigt til DS 474, norm for termisk indeklima. Kravene til termiske forhold bør kunne opretholdes i størstedelen af bygningsanlæggets årlige anvendelsestid.

Luftkvaliteten og det termiske indeklima skal i brugstiden være tilfredsstillende for størstedelen af brugerne, jf. DS 474, kapitel 2.

De akustiske forhold skal tage hensyn til rummenes funktioner. Dette indebærer hensyntagen til lydtransmission fra det fri og fra andre lokaler, støj fra tekniske installationer (varme og ventilation), solafskærmning, mørklægning samt til efterklangstid mv.

Belysningsforholdene skal tilpasses rummenes funktioner og i øvrigt være udført i overensstemmelse med seneste udgave af DS 700. Dette indebærer hensyntagen til lysfarve, luminansfordeling, blanding og refleksioner. Der skal desuden være

04 KRAV OG ØNSKER TIL BYGGERIET

---

mulighed for udsyn til omgivelserne uden generende indblik i perioder, hvor mørklægning ikke er påkrævet.

Statisk elektricitet fra gulvbelægninger, stolebetræk og andre overflader må ikke give anledning til personopladning, der kan give generende afladninger.

Æstetik og farver skal sammen med de rumlige forhold skabe oplevelsen af lyse og luftige rum.

04.07 TEKNISKE FORHOLD

Eksisterende forhold

Jordbundsforhold

Jordbundsforholdene er beskrevet i de vedlagte bilag vedrørende geoteknik og miljøanalyser. I næste afsnit er de forventelige forhold for fundering nærmere belyst, og der skal derfor her alene redegøres for miljøforholdene.

Funderingsforhold

De geotekniske forhold er beskrevet i Geoteknisk rapport fra Geo af den 3. marts 2009.

Der skal ved fastlæggelse af funderingsprincipperne regnes med normale funderingsforhold i byggefeltet med undtagelse af, hvor der tidligere har ligget en bygning. Af miljørapportens bilag fremgår det, hvor bygningen har ligget. Bygningen har været en tung bygning.

Forsynings /installationsforhold

Forsyningsforholdene er beskrevet indgående under kapitel om specifikke tekniske krav.

Generelle tekniske krav

Visioner

Københavns Ejendomme ønsker et bygningsanlæg med et konstruktionssystem, der er robust, slidstærkt og let at vedligeholde, og installationer, der er fleksible mht. disponering, tilgængelighed og kapacitetsforøgelse.

Der ønskes et teknisk ukompliceret bygningsanlæg, hvor det for brugerne af huset skal være enkelt at regulere kunstlys, varme, ventilation, mørklægning og eventuel solafskærmning.

Varetransporter til bygningen - herunder også større komponenter i forbindelse med drift og vedligeholdelse - skal kunne ske uden hindringer og døre i de overordnede transportveje. Alle områder af bygningsanlægget skal være tilgængelige for relevant vedligeholdelsesapparat.

For at fremtidssikre byggeriet for fuldstændig trådløs kommunikation internt og eksternt må de anvendte materialer og konstruktioner ikke hindre anvendelse af mobiltelefoner og anden trådløs kommunikation nogetsteds i bygningskomplekset.

Konstruktioner

Konstruktioner dimensioneres i henhold til Dansk Standards konstruktionsnormer. Fundamenter og terrændæk projekteres under hensyntagen til jordbundsforholdene.

Konstruktioner udføres med hensyntagen til ønsket om enkle og let tilgængelige føringsveje for forsyninger vertikalt og horisontalt.

Bygningernes konstruktioner skal udformes, så der opnås en optimering af:

- sikkerhed mod bæreevnesvigt og brand
- fleksibilitet i bygningens anvendelse
- indeklimaet, herunder at undgå kuldebroer og fugtskader
- levetid og udgifter til vedligeholdelse.

Konstruktionerne dimensioneres, således at der er mulighed for en vilkårlig placering af ikke bærende skillevægge, herunder fleksibilitet i disponeringen af rum på de enkelte etager.

Der skal i konkurrencebesvarelsen redegøres for, hvorledes ovennævnte forhold er tilgodeset.

Den overordnede opbygning af bygningens konstruktioner skal derudover beskrives nærmere.

Der lægges ved bedømmelsen vægt på, at konstruktionerne indgår som en naturlig del af bygningen og dens funktion.

Installationer

I bygningsanlægget skal der anvendes installationsprincipper og installationer, der sikrer:

- en enkel og fleksibel forsynings og føringsvejsstruktur
- minimering af vand, varme og elforbrug
- at udformning og omfang af installationer tager udgangspunkt i brugernes ønsker samt opfylder relevante lovkraft m.m.

04 KRAV OG ØNSKER TIL BYGGERIET

- at installationer udføres med størst mulig hensyntagen til servicering, vedligeholdelse og rengøringsvenlighed. Skjulte installationer skal dog være udskiftelige/tilgængelige
- at betjening af tænding og regulering af varme, lys og ventilation er enkel.

Lysinstallationer udføres med dagslysregulering i tre zoner med mulighed for manuel overstyring. Der etableres mekanisk ventilation i huset.

Ventilationsanlægget skal sikre et tilfredsstillende indeklima og skal som minimum overholde de parametre, som er angivet under punktet "Ventilation". Styring og overvågning af indeklimaet foretages via CTS-anlægget.

Alle radiatorer udstyres med traditionelle følerhoveder, som medarbejderne selv vil have mulighed for at regulere på.

Specifikke tekniske krav

Ledninger i terræn

Afledning af spildevand sker via spildevandsbrønd på matriklen. Det skal afklares under projekteringsforløbet, om der i området er fællessystem eller separatsystem. Der projekteres et afløbssystem, som er afpasset det tilgængelige system i området samt opfylder de stedlige myndigheders krav til afløbssystemet. Der anvendes i videst muligt omfang pvc-fri materialer, som PP-rør m.m.

Alle forsyninger udføres efter anvisninger fra de kommunale forsyningsmyndigheder.

VVS-central

Der etableres en ny varmecentral i den nye bygning. Varmecentralen skal fremover forsyne den nye bygning.

Den nuværende varmecentral forsyner i øjeblikket det nuværende Det Gule Palæ, som nedrives.

I varmecentralen placeres hovedmåler for fjernvarme og brugsvand. Blandekredse til radiatoranlæg opsættes i den nye varmecentral.

Varmt vand produceres i eksisterende varmecentral.

Blandekredse til ventilationsanlæg placeres lokalt ved anlæggene.

Hovedføringsveje

Alle hovedføringsveje placeres i bygningsskakte eller anden form for skjult installation.

Der lægges vægt på at finde en fælles strategi for føringer af samtlige tekniske installationer, således at alle hovedforsyninger af vvs, ventilation og elinstallationer så vidt muligt følger den samme "hovedvej" rundt i bygningsskomplekset.

Der lægges endvidere vægt på, at alle føringsveje er let tilgængelige og har de nødvendige pladsforhold til hurtig og effektiv servicering. Alle føringsveje disponeres med ca. 20% disponibel plads til udførelse af supplerende installationer, såfremt dette er muligt.

Afløb og sanitet

Der udføres afvanding af evt. indvendige afløbsinstallationer samt afvanding af tagflader. Afvandingen udføres som separatsystem.

Evt. indvendige afløbsinstallationer udføres i støbejern eller i tunge, pvc-fri plastrør. Håndvaske og toiletter udføres som hvid standardsanitet, køkkenvaske og rengøringsvaske udføres i rustfrit stål. Alle toiletter er vandbesparende med to-skylsfunktion. Gulvafløb er generelt med indbygget vandlås og med tilslutning fra håndvask.

Brugsvandsinstallationer

Hovedledninger for brugsvand udføres i rustfri stålrør og placeres som tilgængelige installationer. Koblingsledninger udføres generelt med fordelerrør og pex-rør i føringsrør indstøbt i væg eller gulv. Der udføres brugsvandscirkulation i hele bygningsskomplekset, og der etableres ventiler til afspærring og indregulering af alle hovedstrengene.

Varmeinstallationer

Hovedrør udføres som sorte stålrør, placeret tilgængelige i installationsskakte og over nedhængte lofter. Koblingsledninger til radiatorer udføres generelt som skjulte installationer i væg og gulve.

Radiatoranlæg udformes som tostrengede anlæg. Der etableres blandekredse i varmecentral. Radiatorer og konvektorer udføres med plane, rengøringsvenlige overflader og forsynes med termostatventiler.

Varmeforsyning til ventilationsvarmefflader udføres

som selvstændige blandekredse, der placeres i fysisk nærhed af de anlæg, de betjener.

Alle blandekredse udføres med tovejs motorventiler og cirkulationspumper til trinløs regulering af vandmængder. Alle hoved og delkredse forsynes med afspærrings og indreguleringsventiler til indregulering af vandmængder.

Ventilation

I den nye bygning skal der etableres luftudskiftning til sikring af det ønskede indeklima, f.eks. ved et mekanisk ventilationsanlæg til betjening af alle de i rumschemaet nævnte rumtyper. Der skal ved valg af udluftningsmetode tages hensyn til luftkvalitet, trækgener, energiøkonomi og anlægsøkonomi.

Vælges mekanisk ventilationsanlæg, skal det udføres med en effektiv varmegenvinding ved hjælp af roterende varmevekslere eller modstrømskrydsvekslere samt med varme og køleflader. Der skal etableres et køleanlæg med en ydelse svarende til kølefladens.

Køkken skal forsynes fra et separat ventilation-sanlæg med udsugning fra køkkenemhætte, toiletter, rengøringsrum. Generelt placeres kanaler som tilgængelige installationer.

Indeklimakrav

Det skal tilstræbes at overholde nedenstående krav.

Møderum
50 m³/h/person.

Temp. Sommer: 21 25°C. Vinter: 20 24°C.

Lounge
40 m³/h/person.

Temp. Sommer: 21 25°C. Vinter: 20 24°C.

Ankomstområde
10 m³/h/m². Det skal sikres, at der ikke forekommer træk gener i bygningen i forbindelse med brug af hovedindgang/indgange, hvilket skal sikres ved etablering af effektive og store vindfang.

Temp. Sommer: 21 26°C. Vinter: 20 24°C.

Personalerum
6 m³/h/m².

Temp. Sommer: 21 25°C. Vinter: 20 24°C.

Køkken/alrum
30 m³/h/m².

Temp. Sommer: 21 26°C. Vinter: 20 24°C.

Bad
100 m³/h.

Temp. Sommer: 22°C. Vinter: 22°C.

WC
55 m³/h.

Temp. Sommer: 22°C. Vinter: 22°C.

Såfremt økonomien tillader det, skal følgende tekniske styringsfaciliteter indarbejdes:

Alle styrings og overvågningsfunktioner kobles op på CTS-anlægget. Møderum, køkken/alrum, samt

personalerum skal kunne overstyres individuelt i rummet ved lokal setpunktsforskydning på +/- 3°C.

Det mekaniske ventilationsanlæg skal udføres som et VAV-anlæg, idet der skal være mulighed for at regulere anlægget afhængigt af belastningen.

El - installationer

Projektet skal indeholde installationsplaner, entreprisebeskrivelser, tavlediagrammer og nødvendige detailtegninger for at udføre el-arbejdet.

Anlæg for stærkstrøm omfatter i hovedtræk følgende:

- Stik- og hovedledninger
- Tavler og fordelingsanlæg
- Udvendigt belysningsanlæg, inkl. armaturer og lyskilder
- Kraftinstallation til tekniske anlæg
- Kraftinstallation til inventar og apparater, herunder teknisk inventar
- Lysinstallationer, inkl. belysningsarmaturer og lyskilder
- EDB- og telefoninstallationer, PDS-anlæg
- Sikringsanlæg, AIA/ADK
- Føringsveje og installationskanaler
- ABA og ABDL-anlæg m.m
- Sikkerhedsbelysning
- Antenneanlæg
- Højttaleranlæg
- Elevator
- CTS-anlæg

04 KRAV OG ØNSKER TIL BYGGERIET

EL ledninger i terræn

”Det Gule Palæ” er i dag forsynet med 1 stk. 4x35mm² CU som er tilsluttet T-muffe i fortovet ved Nørre Allé. Den eksisterende forsyning mellem hovedbly på bygningens østfacade og T-muffe i fortov skal fjernes. Da forsyningskablet (stik nr. 74948) er kundens ejendom skal der i projektføreløbet regnes med frigravning af T-muffe. Forsyningselskabet Dong Energy etablerer vederlagsfrit ny indsløjfning samt tilslutningsskab i offentlig areal (max. 30 meter fra skel) samt fjernelse af eksisterende T-muffe. Ny hovedforsyning skal projekteres fra kabelskab til hoved- og fordelingstavle i sundhedscentrets teknikrum. For det nuværende stik er der betalt for 100A. Det forventes, at blive forøget til 160A hvilket verificeres i projektføreløbet. Dong Energy’s nuværende pris pr. ekstra ampere er 1.050,- kr. excl. moms.

Elforsyning

Der skal til sundhedscentret fremføres nyt stik fra det offentlige forsyningsnet. Forsyningen dimensioneres efter 75% reglen og fremføres dels i nye rør i jord samt i bygning frem til ny måler- og hovedtavle i teknikrum.

Systemjording udføres som et TN C S system fra kabelskab til hovedtavle. Installationer fra hovedtavle udføres overalt som 5-leder TN-S system, dvs. separat nulleleder og beskyttelsesleder i hele installationen.

Ny hovedfordelingstavle forsynes med afregningsmåler udført efter gældende krav fra Dong Energy. Elmåleren skal være med CTS-modul,

således at det på CTS-anlægget er muligt af følge elforbruget.

Fra hovedtavle fremføres separate hovedkabler til de enkelte etagetavler for almindelige bygningsinstallationer og til tavler for tekniske anlæg. Alle hovedledninger skal dimensioneres og udlægges til en maksimal belastning, der er under 75% af kablets strømværdi.

Tavleanlæg

Alle tavleanlæg skal være af anerkendt fabrikat udført som pladekapslede tavler med modulopbyggede felter i minimum form 2b.

Hovedtavlen skal minimum indeholde indgangsafbryder, el-måler med CTS-modul, strømtransformere, voltmeter og amperemetre, kabelfelter, afgang for hver enkelt elevator, teknik- og etagetavle.

Forsyningssystemet udføres med 10/16A automatikringer og maksimalafbrydere.

Alle installationer under 20 ampere skal beskyttes ved hjælp af HPFI-relæer jf. Stærkstrømsbekendtgørelsen 6, 6B og 8.

Der afsættes min. 25% disponibel reel plads til udvidelse i alle tavler, og derudover skal alle tavler være forsynet med min. 20% disponible grupper, der skal forefindes ved endelig aflevering.

De enkelte grupper i tavlerne projekteres til maks. belastning med 75% af koblingsudstyrets mærkestrøm.

Der monteres 230V stikkontakt i tavlefront både som alm. stikkontakt og som CEE-stikkontakt.

I kabelfelter monteres klemmerækker for alle styre-

og signalkredse samt styret gruppeafgange.

Hovedstrømskomponenter, afbrydere, sikringsmateriel, kontaktorer/relæer og klemmer mærkes entydigt.

Tavler forsynes med overspændingsbeskyttelse mod transiente overspændinger med indikation til CTS-anlæg.

Alle undertavler skal være forsynet med bimålere med CTS-modul, således at det er muligt på CTS-anlægget at registrere forbruget på de enkelte tavler. Tavler skal, umiddelbart efter idriftsætning og før 1 års gennemgang, termograferes.

Hovedudligningsforbindelser samt supplerende udligningsforbindelser

I teknikrum etableres hovedudligningsforbindelser mellem alle ledende anlægsdele samt udefra kommende ledende dele.

Derudover etableres supplerende udligningsforbindelser i nødvendigt omfang. I områder, hvor der er krav til supplerende udligningsforbindelser, f.eks. badeområder, skal disse etableres.

Installationsprincipper

I områder med nedhængte lofter udføres installationer som normaltæt IP20 skjult installation, dog som synlig installation over nedhængte lofter. I teknikrum udføres installationer som stænkættet, synlige installationer afsluttet med IP44-materiel.

Samtlige komponenter, kontaktmateriel, afslutningsmateriel og kapslinger opmærkes med et nummer, hvoraf forsyningstavle og gruppenummer

04 KRAV OG ØNSKER TIL BYGGERIET

---

entydigt fremgår. Kontaktmateriel opmærkes med farveløs indgravering i tangent, øvrige med holdbar maskinskrift, evt. udført som en kabelopmærkning monteret på forsyningskablet ved tilslutningsstedet.

Tilslutningsdåser og lignende fordelingsanlæg placeres således, at servicering og fejlfinding kan foretages umiddelbart.

Hvor installationer føres gennem brandceller eller brandsektioner, udføres der brandsikring af gennemføringerne svarende til konstruktionens brandklassifikation. De anvendte materialer skal være MK-godkendte. Ligeledes skal der, hvor lyddæmpende konstruktioner gennembrydes, etableres lyddæmpning svarende til konstruktionens lyddæmpning. Ved installationsgennemføringer i vægge udføres dette under hensynstagen til skærpet lydkrav, specielt ved samtalerum.

Materialer/miljøkrav

Alle kabler og ledninger til stærk- og svagstrøm skal leveres bly-, PVC- og halogenfri hvor dette er muligt.

Alle materialer og komponenter til byggeriet skal betragtes ud fra en livscyklusanalyse, og det skal i hvert enkelt tilfælde vurderes, hvorvidt der kan anvendes alternative materialer med en mindre skadelig indvirkning på miljøet og med en større energibesparende virkningsgrad.

Installationsmateriel skal være modulopbygget og serieproduceret materiel, som er standard lagervare hos anerkendte el-grossister.

Stikkontakter for 230V udføres som alm. to-polet stikkontakt uden afbryder, stikdåser for edb-udstyr udføres med skrå ben, 400V stikkontakter udføres som CEE-stik.

Kraftinstallationer

Der skal udføres komplet installation til alle bygningskompleksets installationer, herunder evt. ventilationsanlæg og VVS-tekniske anlæg samt installation og tilslutninger af diverse udstyr efter aftale.

Samtlige anlæg og komponenter skal forsynes fra selvstændige grupper via forsyningsadskillere og, hvor det er påkrævet af Arbejdstilsynet, med reparationsafbrydere.

I gangarealer afsættes der pr. 10 m 1 stk. 230V stikkontakt disponibel for rengøring. Derudover afsættes der i samtlige rum, undtagen i toiletter og gange, 1 stk. 230V stikkontakt umiddelbart under afbryder for lys.

Til evt. automater m.m. afsættes stikkontakter forsynet fra selvstændige stikkontaktgrupper.

Kontaktstationer: Der skal i alle kontorer, møderum, behandlingsrum eller kontorlignende lokaler som fællesområder, etableres en fuldt bestykket kontaktstation/15 m². Dog minimum 1 stk. pr. rum.

Hver kontaktstation skal bestykses med:

2 stk. alm. 230V stikkontakt m/jord u/afbryder.

2 stk. 230V edb-stikkontakter m/skrå ben, m/jord, og u/afbryder. Skal mærkes edb.

1 stk. stikkontaktunderlag med 2 stk. RJ45 udtag for edb/tlf.

På hver sikring der forsyner edb-arbejdsstationer, må der maksimalt tilsluttes 5 arbejdsstationer (10 stikkontakter).

Lysinstallationer

Ved dimensionering af belysningsanlægget i de forskellige kategorier af rum skal anvendes DS 700 som dimensioneringsgrundlag for belysningsstyrker og blanding.

Der skal ved udformning af belysningsanlægget lægges vægt på komfort, fleksibilitet (dvs. muligheden for at ændre og tilpasse installationen til ændret indretning på et senere tidspunkt), energioptimale løsninger, herunder opdeling af lystændinger i zoner, jf. SBI-anvisning vedr. bygningers energibehov. Lys på kontorer, møderum og lignende skal etableres med pir meldere/bevægelsesfølere inkl. dagslystyring. Pir meldere skal kunne overstyres ved hjælp af afbrydere ved døre, så lyset tændes manuelt på afbrydere og slukker automatisk når rummet ikke anvendes. Lys i birum skal etableres med tænding ved hjælp af pir meldere/bevægelsesfølere.

Armaturtyper

Ved valg af belysningssystem skal lægges vægt på det arkitektoniske samspil mellem rummenes udformning samt valg af armaturer og belysningsteknik. Rummene skal være godt oplyste med gode kontrastforhold.

Derudover skal der ved projektering af anlæggene tages højde for skærmarbejde, således at unødige refleksioner i pc-skærmene fra armaturer minimeres.

I kontorer må effekten højst være 12W/m² og i gangarealer højst være 6W/m²

Belysningsarmaturerne skal have en virkningsgrad på minimum 50%. Lyskilderne skal have Ra værdi på minimum 80.

Derudover er der ønske om særlig belysning i forbindelse med følgende funktioner:

Ankomstområdet

Ønskes en "hyggelig" belysning, med mulighed for en dæmpet og intim stemning, men hvor der også er steder hvor der er læse lamper m.v.

Loungen og køkkenalrum

Ønsket er en "hyggelig" belysning, med mulighed for en dæmpet og intim stemning.

Samtlige armaturer skal være beregnet for lavenergilyskilder, og hvor det muligt være forsynet med elektronisk forkobling.

Ved valg og placering af armaturtyper skal der tages højde for en praktisk og let udskiftning af lyskilde, således at vedligeholdelse i den overvejende del af installationen kan gennemføres uden anvendelse af lift, stillads eller lignende hjælpemidler.

Udvendig belysning

Belysningsniveauet vil min. opfylde belysningsklasse E 4 på færdselsveje og stier. Adgangsdøre til det fri skal være separat belyste.

Føringsveje

El anlægget skal indeholde alle nødvendige føringsveje for samtlige elinstallationer og skal udføres således, at senere ændringer og tilføjelser i videst muligt omfang er tilgodeset. Føringsveje skal være forsynet med spor mellem de forskellige installationstyper. Generelt anvendes der kabelbakker til vandrette og kabelstiger til lodrette føringsveje.

Der skal langs facaderne i de lokaler, hvor der kan etableres kontorarbejdspladser, opsættes installationskanal, hvori kontaktstationer afsættes.

IT og telefon

Der etableres og bestykses et komplet certificeret PDS-netværk i kategori 6A principielt som beskrevet i "Kabling i Statens bygninger - en vejledning" (2. udgave).

Sundhedscenterets netværk for IT og telefon skal opdeles i to separate systemer, ét for Københavns Kommune og ét for Kræftens Bekæmpelse.

I fællesområder skal der etableres IT-installationer for trådløst nedtværk. Der afsættes datadrop og 230V elforsyning over nedhængt loft.

Der indarbejdes ikke aktive netværkskomponenter, så som routere, switches m.v. i projekt materialet, da disse er bygherreleverance.

Krydsfelter

Krydsfelter indplaceres i tavlerum, hvor det forudsættes, at krydsfeltafdelingen kan aflåses. Krydsfelter placeres således i rummene, at fronten og mindst én side er tilgængelige. Der skal være mindst 1,0 m fri arbejdsplads foran krydsfeltet. Krydsfelter leveres som 19" gulvrack 800x800x200 med mekanisk ventilator. I hvert krydsfelt fig:

Udtrækbare patchpaneler for teleinstallationer, hvori telekabler monteres.

Udtrækbare patchpaneler for fiberkabel, hvori fiberkabler monteres.

Udtrækbare patchpaneler for kabler til arbejdspladser.

Nødvendige patchkabler for både fiber og RJ45-stik i antal som stik.

Patchkabelholdere for oplæg af patchkabler.

Hvor der i eksisterende krydsfelter skal tilsluttes installationer til nye data- og telefonstik medtages nødvendige udvidelser af patchpaneler.

Patchpaneler for tele- og datainstallationer skal indeholde minimum 30% disponibel plads.

Kabler, som indføres i krydsfelter, skal have en minimumslængde på 1500mm.

Edb- og telefonibackbonekabling

Der etableres forbindelse fra henholdsvis edb og telefonhovedkrydsfelterne til eksisterende hovedkrydsfelter i eksisterende bygning Z. Der etableres henholdsvis en fiberkabling (multimode og singlemode) og en kobberkabling. Lederantal og dimension tilpasses de endelige forhold og afstanden.

04 KRAV OG ØNSKER TIL BYGGERIET

Såfremt der af afstandsmæssige årsager skal etableres mere end et krydsfelt i nybygningen, skal der udføres edb/telebackbone, mellem krydsfelter som ovenfor beskrevet.

Der skal tages nøje hensyn til afstandskrav, kabel-længder og bøjningsradius af installationen iht. DS/EN 50174.

Fiber- og UTP-netværket udføres med komplet målerapport iht. fabrikantens krav om certificering.

Installation udføres af godkendt AIA-installatør og anlæggene opbygges iht. reglerne for SKAFOR-godkendte alarmanlæg som et fuldt adresserbart anlæg.

For afstilling af delområder etableres der nødvendige kodetastaturer. Opdelinger aftales med bygherre under detailprojekteringen.

Samtlige rum med vinduer og/eller døre direkte til terræn forsynes med meldere for indikering af aflåst dør/vindue. Alle døre til det fri udføres med magnet-/motorlåse tilsluttet ADK-anlægget.

AIA-anlæg skal under nærværende entrepris tilsluttes CTS-anlæg for overførelse af driftsstatus og alarmer.

Forud for ibrugtagning skal fuld dokumentation foreligge.

Andre svagstrømsanlæg - CTS-anlæg

Der udføres CTS-styring af installationssystemer med tilhørende kontrol og alarmfunktioner. CTS-anlægget består af hovedstation med tilhørende undercentraler. I hver station findes foruden styrings og overvågningssoftware energisoftware, som

registrerer forbrug samt opsummerer måledata løbende for varme, el og vandforbrug (totalforbrug).

CTS-udstyret skal opbygges således, at indstilling og aflæsning af parametre på de enkelte understationer er muligt via tredjepartsudstyr med standarddrivere eventuelt som html /webløsning.

Der opsættes i nødvendigt omfang undercentraler, som efter installering har en overkapacitet på ca. 20% af hensyn til videre udbygning.

Valg af belysningsteknologi samt anlæg for ventilation, varme og el samt andre elforbrugende maskiner skal ske ud fra energieffektive hensyn.

ABA og varslingsanlæg

Der etableres ABA og varslingsanlæg i henhold til myndighedskrav.

Udgange fra ABA-central tilsluttes CTS-anlæg.

ABDL-anlæg

Der etableres ABDL-anlæg på interne branddøre. Udgang fra central tilsluttes CTS-anlæg.

Sikkerhedsbelysning

Der etableres nød og panikbelysning jf. myndighedskrav. Anlæggene opbygges som centralt forsynede anlæg. Anlægget opbygges med overvågning, der sikrer anlæggets drift og vedligeholdelse.

Antenneanlæg

Der etableres et fuldt færdigt antenneanlæg med hovedforstærker i teknikrum. Anlægget udføres som et stikledningsanlæg og der må ikke anvendes sløjfedåser.

Højtaleranlæg

Der etableres fuldt færdigt installation med højttalere, kabler og udtag som tilsluttes bygherrens musikanlæg.

I følgende rum etableres højtaleranlæg; Træningssale, fysioterapirum, møderum, grupperum, personalerum, kombirum, foredragssal, undervisningsrum, køkken/alrum, værksteder, klublokale og videncentere.

Elevator

Nybygningen skal indrettes, så der sikres tilgængelighed for alle.

Elevatoren udføres i handicapvenlig udførelse efter DS/EN 81-70 med en stol bredde på 2000 mm og stoldybde på 1400 mm.

Stolen kan rumme én kørestolbruger og flere andre brugere. Det er også muligt at vende en kørestol i elevatorstolen.

I området foran elevatordøren etableres der udvidet detektering til sikring af handicapvenlig adgang.

04.08 BÆREDYGTIGHED

Byggeprogram - miljøpolitik og miljømål.

Miljøarbejdet udføres på baggrund af Københavns Kommunes miljøpolitik og miljømål, således som det også fremgår af deres forskrifter herom.

Der arbejdes ud fra nedenstående miljøhensyn.

- En miljø og energibevidst stillingtagen til valg af materialer, indeklima og konstruktioner.
- En arkitektonisk stillingtagen til rumforløb, effektive gangarealer og rumoplevelser.
- Der ønskes miljø og energibevidste valg af indretning og materialer, herunder bevidst stillingtagen til forholdet mellem dagslys og elektrisk lys og mellem naturlig og evt. mekanisk ventilation.

Det ønskes, at bygningen tager størst muligt hensyn til påvirkninger af miljøet, f.eks. energiforbrug:

- Valg af belysningsteknologi samt anlæg til evt. ventilation, varme og el samt andre elforbrugende maskiner skal ses ud fra energieffektive hensyn.
- Miljøfarlige stoffer og produkter skal substitueres med mindre farlige, hvis det er teknisk og økonomisk muligt, f.eks. ved anvendelse af pvc-fri byggematerialer.
- Valg af byggemetoder og byggematerialer skal muliggøre en stor grad af genanvendelse. Det gælder især for bygningsdele, der ofte udskiftes eller renoveres.
- Der skal disponeres med høj grad af fleksibilitet, så senere ændringer kan ske med et minimum af miljømæssige følgevirkninger.
- De termiske forhold skal som et minimum leve op til anvisningerne i Indeklimahånd

bogen.

- Der skal vælges miljømæssige byggematerialer og overfladebelægninger samt inventar, der ikke afgiver sundhedsfarlige stoffer. Indeklimamærkede produkter skal anvendes frem for ikke-indeklimamærkede.
- Valg af byggematerialer skal muliggøre miljøvenlig rengøring og vedligeholdelse, herunder at støvgener begrænses mest muligt.

Energiforbrug, drift og vedligehold

Principperne for projektets løsningsvalg og kvalitet skal bygge på så lave drifts og vedligeholdelsesomkostninger som muligt.

Materialevalg og sammensætning skal give et minimum af vedligeholdelsesudgifter.

Der skal i projektet redegøres for den/de valgte løsnings drifts og vedligeholdelsesøkonomi, herunder forbrugsudgifter for energi og vand.

Energiforbrug

I vurdering af energiforbrug skal indgå såvel investeringsomkostninger som de løbende energiodgifter, således at den totale effekt opnås.

Der skal således som en del af konkurrenceforslaget vedlægges en foreløbig energirammeberegning, der tager sit udgangspunkt i den skitserede bygning.

Beregningen skal være foreløbig.

Drift og vedligehold af bygninger

Det skal tilstræbes, at alle bygningsdetailløsninger

planlægges og udføres ud fra ønsket om at opnå størst mulig sikkerhed mod nedbrud, indbrud og skade.

Det skal endvidere tilstræbes, at der overalt anvendes gode, velprøvede konstruktioner og materialer, hvor vedligeholdelsesfrekvens og vedligeholdelses og udskiftningsmetode - ud fra brug og erfaring - kan dokumenteres at være lav.

Det skal desuden tilstræbes, at alle konstruktioner og materialer dokumenteres velegnede og formålstjenlige.

Det skal endelig tilstræbes, at alle konstruktioner og materialer vælges ud fra sikkerhed for supplerende og reparation.

Drift og vedligehold af tekniske anlæg

Alle tekniske anlæg samordnes således, at der i videst muligt omfang anvendes komponenter fra samme leverandør eller producent.

Det skal tilstræbes, at der for alle tekniske anlæg i indkøringsperioden ydes akut service, således at det ved levering kan dokumenteres, at driftsstop kan undgås i videst muligt omfang.

Energiforbrugende installationer skal, så vidt det er muligt, have veldefinerede driftstider, således at disse kan styres og overvåges via CTS-anlægget.

Servicering af installationssystemer som evt. ventilationsanlæg mv. skal være nøje beskrevet, tilrettelagt og sektionsoptaget for at sikre færrest mulige driftsforstyrrelser og minimale udgifter hertil.

04 KRAV OG ØNSKER TIL BYGGERIET

Bæredygtighed og forsyninger

Sundhedscentret skal medvirke til høj faglig kvalitet, brugersikkerhed og en effektiv drift. Samtidig skal der sikres gode brugerforløb - altså helhed og sammenhæng for brugere og personale i forbindelse med alle ydelser. Det betyder som oftest, at teknologien vinder mere og mere indpas og som følge deraf stiger energiforbruget. I en tid med øget fokus på CO2-udslip, drivhuseffekter, klimaforandringer og belastning af vores jord på alle mulige måder hænger de to ting ikke sammen.

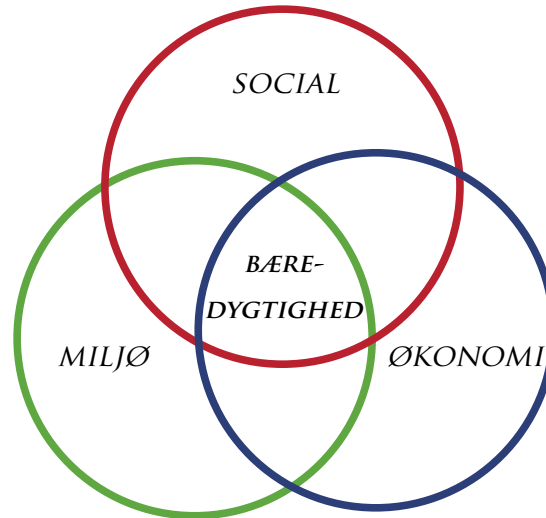
Sundhedscentret ønsker at fremstå som en effektiv, økonomisk og rationel arbejdsplads; men samtidig ønsker man at alt implementeres under hensyntagen til de tre bæredygtighedsprincipper:

- Økonomisk bæredygtighed
- Social bæredygtighed og
- Miljømæssig bæredygtighed

Bæredygtighed er en langsigtet tankegang, der stræber mod at sikre næste generationers muligheder. Som en del af bæredygtighedsmålsætningen ønsker sundhedscentret blandt andet at reducere energiforbruget mest muligt.

Visionen er, at de anvendte bygningsintegrerede virkemidler understøtter og forstærker det arkitektoniske formsprog. Det nye sundhedscentret skal overordnet set spille sammen med den eksisterende bebyggelse.

Der skal arbejdes med begrebet ”Helbredende arkitektur” hvor arkitekturen underbygger og støt-

ter den helbredende proces.

For at sikre den økonomiske, sociale og miljømæssige bæredygtighed anbefales det, at benytte en Integreret Design Proces på projektet. Den Integrerede Design Proces er en styringsmetode i den tidligste fase af projektudviklingen til en hurtig og målrettet definering af projektet og dets rammer.

I stedet for at fokusere på enkeltstående løsninger sætter den integrerede design proces på hele tiden at revurdere og finde de bedste helhedsløsninger for byggeriet. Dette sker ved en iterativ proces, hvor det optimale sammenspil af teknologiske muligheder afstemmes. Økonomisk giver arbejdsmetoden en bedre kvalitet og en lavere risiko, idet der opnås et bedre grundlag for udvælgelsen af de mest optimale løsninger.

I det nedenstående vil fokusområderne til opnåelse

af bæredygtighed blive beskrevet.

Økonomisk bæredygtighed

Økonomisk bæredygtighed opnås bl.a. ved at anvende en integreret design proces, hvor der vil være fokus på bl.a. at optimere Sundhedscentrets infrastrukturelle løsninger, at indarbejde byggetekniske og teknologiske løsninger under hensyntagen til energiforbrug samt at skabe et godt indeklima for medarbejdere og brugere.

Integreret Design Proces (IDP)

I byggeprojekter fastlægges totaløkonomien tidligt i planlægningen, men brug af arbejdsmetoden IDP giver et bedre beslutningsgrundlag og sikrer bedre kvalitet uden merpris. Bæredygtighed i projektet indarbejdes sikkert med anvendelse af IDP.

Rationel indretning

Logistikken og infrastrukturen på Sundhedscentret indrettes, således at ressource-forbruget for personalet for at opfylde centrets daglige opgaver reduceres ved hjælp af teknik og logistik. Dette gælder for adgangen til brugerdata, nærhedsaspektet indarbejdes således at de indgående funktioner placeres hensigtsmæssigt for at opnå korte gangafstande og en logisk placering.

Lavenergi

Ved at reducere energiforbruget i Sundhedscentret med omkring 20 % i forhold til normal drift reduceres driftsomkostningerne tilsvarende. Set i lyset af de stigende energipriser vil dette være en god in-

vestering i mange år fremover.

Midlerne til at opnå lavenergibyggeri i form af bygnings- og installationsmæssige tiltag beskrives i afsnittet om miljømæssig bæredygtighed.

Indeklima

Indeklimaet har indflydelse på medarbejdernes produktivitet, helbred og tilfredshed generelt. Ydermere har kvaliteten af indeklimaet også indflydelse på brugernes velvære og derfor bør indeklimaet sammen med energiforbruget være et af de vigtigste fokusområder i designprocessen.

Ved at sikre et godt indeklima øges tilfredsheden og produktiviteten hos medarbejderne, og det bliver lettere at rekruttere og fastholde disse. Det giver samtidig mere tilfredse og velbefindende brugere.

Social bæredygtighed

Social bæredygtighed opnås ved at optimere de arbejdsmiljømæssige forhold og derigennem sikre bedre trivsel for brugere og ansatte. Dette sker gennem arbejdsmiljørigtig projektering, materialevalg, opførelse samt ved drift af bygningen.

Arbejdsmiljørigtig projektering skal sikre, at man ser på håndtering af arbejdsmiljøet fra byggeplads til bruger.

Den gode arbejdsplads - Byggeplads

Byggepladsens logistik og indretning planlægges omhyggeligt, fordi det er vigtigt for at optimere byggepladsen og minimere gener for sundhedscentrets øvrige drift. Arbejdsmiljø i form af støj, støv

og særlige forhold grundet byggepladsen placering skal prioriteres højt så uheld og gener minimeres.

Den gode arbejdsplads - Sundhedscentret

Indretningen skal skabe god logistik i bygningen. Dette skal kombineres med ergonomisk møblering, god akustik, gode dagslysforhold, et lyst og venligt miljø, masser af kunst samt et godt indeklima og godt arbejdsmiljø. Derved øges medarbejdernes arbejdsglæde, produktivitet og fastholdelse af medarbejdere.

Velfærdsteknologi

Københavns Kommune har focus på velfærdsteknologi, og derfor efterlyses der forslag til inddragelse af velfærdsteknologi i bevarelsen af konkurrenceforslaget.

Dette kunne være teknologi, der understøtter den interne og eksterne kommunikation, som eksempelvis en info-tavle så brugere og besøgende kan orientere sig om husets tilbud og funktioner.

Det kunne være teknik, der støtter et samtlende forløb for patienten. Det kunne være teknik der understøtter samarbejdet til samarbejdspartnerne, og det kunne være teknik, der understøtter samarbejdet til patientforeninger.

Det kunne ligeledes være teknologi, der understøtter rehabiliteringsopgaven. Eksempelvis teknologi, der aflaster brugere med manglende muskelstyrke i arme o.a.

Grønne områder

De grønne områder trækkes ind mellem nybygning

ger og eksisterende bygninger. Udgangspunktet er, at så lidt landskab som muligt belægges med hårde flader. Nogle af haveområderne og tagterrasser etableres som træningsområder for patienterne.

De grønne områder omkring sundhedscentret skal være med til at sikre en attraktiv arbejdsplads og et attraktivt miljø for brugerne. De grønne områder er endvidere med til at understrege sundhedscentrets bæredygtighedsprofil.

Miljømæssig bæredygtighed

Miljømæssig bæredygtighed opnås ved at arbejde med bæredygtige arkitektoniske og tekniske tiltag. Der indbygges optimerede tekniske løsninger, som reducerer energiforbruget væsentligt.

Der indbygges bæredygtige materialer til brugere af huset og endelig ved nedrivning og genbrug af bygningerne.

Vi foreslår følgende tiltag:

- Højsoleret bygning
- Tæt bygning
- Dagslysudnyttelse energieffektiv belysning
- Energieffektiv ventilation
- Udnyttelse af spildvarme fra kølecentral

De energimæssige optimeringer vil nedbringe CO₂-udslippet væsentligt.

Klimaskærm

Facaden skal være velisoleret og tæt. Ved øgede isoleringstykkelser er det ekstra vigtigt at der un-

04 KRAV OG ØNSKER TIL BYGGERIET

---

der såvel design- som udførelsesfasen fokuseres på samlingsdetaljer, så kuldebroer og utætheder kan undgås. Udvendig benyttes materialer af god kvalitet, som er vejrbestandige og minimerer ressourceforbrug til vedligeholdelse.

Da tætheden af bygningen er af stor betydning for bygningens varmebehov, skal der efter opførelse gennemføres tæthedsprøvning af udvalgte områder af bygningen.

Udvalgte dele af bygningen kan udføres med dobbeltfacadeløsninger. Dobbeltfacaden skal designes med henblik på at reducere varmetabet, samtidig med at den bidrager aktivt med forvarmning af ventilationsluften ved hjælp af passiv solvarme.

Den dobbelte facade sikrer gode forhold for etablering af udvendig bevægelig solafskærmning. For at opnå et lavt energiforbrug til køling og opvarmning, bør der for bygningen som helhed så vidt muligt anvendes justerbare solafskærmende løsninger som f.eks. udvendig automatisk styret solafskærmning i stedet for solafskærmende ruder. Derved sikres et maksimalt soltilskud i opvarmningssæsonen kombineret med et begrænset soltilskud og dermed kølebehov i sommerperioden.

Dagslys og belysningsanlæg

Dagslysforholdene i bygningen optimeres ved anvendelse af veldimensionerede vinduesarealer og funktionelle bygningsdybder. Der tilstræbes i størst muligt omfang at erstatte kunstlys med dagslys, da dette, udover gode visuelle forhold, medfører et lavere energiforbrug til såvel belysning som køling af bygningen. Gode dagslysforhold medfører også

gode udsigtsforhold og øget velvære for brugere og medarbejdere.

Der bør på alle syd-, øst- og vestvendte facader, uanset om der er udvendig solafskærmning, etableres indvendig afskærmning til forebyggelse af blanding.

Alle belysningsanlæg udføres med energieffektive lyskilder med sensorer, der sikrer, at anlægget kun er i drift, når der faktisk er behov for det. Regulering efter tilstedeværelse af personer kan ske ved bevægelsesmeldere eller alternativt akustiske sensorer. Belysningsanlægget bør ligeledes være udstyret med lyssensorer således at belysningsniveauet reguleres efter det aktuelle dagslysniveau. Anlægget skal som minimum kunne styres on/off efter dagslysniveauet og gerne med kontinuert dæmpning således at anlægget også kan supplere dagslysniveauet i tilfælde hvor dagslysbidraget alene ikke er tilstrækkeligt.

Anlægget skal være zoneopdelt således at armaturer langs facaden og armaturer bagerst i rummet kan styres individuelt efter det lokale behov.

Da rude- og afskærmningsløsninger for hver facade er af afgørende betydning for opnåelse af lavenergi byggeri, fastlægges udformningen af disse i tæt samarbejde mellem arkitekt og ingeniør.

Ventilation

På udvalgte områder eksempelvis ved atrier, foyer, udvalgte gangarealer, træningssale, café / lounge mm. ønskes muligheden for at etablere naturlig/hybrid ventilation analyseret.

Vi foreslår følgende tiltag:

- ”Skorstens effekt” via translucente skakte eller via dobbelthøje atrier
- Dobbelte glasfacader

Translucente skakte eller dobbelthøje atrier kan evt. bruges til at ventilere større områder hvor der opstår et varmeoverskud og hvor man under alle omstændigheder skal ventilere. Denne løsning stiller dog store krav til funktionernes placering på de enkelte etager, da de påtænkte områder skal ligge over hinanden.

Dobbelte glasfacade kunne anvendes til hybrid ventilation, hvilket vil reducere energiforbruget til mekanisk ventilation. Frisk udeluft kan ledes ind i bunden af det nederste glasfelt i facaden, og imellem den indre energirude og det yderste lag glas. Luften ledes herefter ind i gennem åbninger i facaden og ind i de områder, som ønskes ventileret. Når vejret er gunstigt, forvarmes den friske luft i den dobbelte glasfacades bufferzone ved hjælp af varmetransporten fra rummet gennem det indre glaslag.

Muligheden for at anvende natkøling på bygningen bør undersøges nærmere for såvel de naturligt som de mekanisk ventilerede dele af bygningen. Ved anvendelse af natkøling afkøles bygningens tunge konstruktioner i løbet af natten, således at disse kan opsuge mere overskudsvarme i dagtimerne hvorved behovet for aktiv køling reduceres.

Ventilationsanlæg forsynes med varmegenvinding

---

med størst mulig genvindningsgrad.

Termoaktive konstruktioner

Bygningen kan tænkes etableret med synligt tunge etageadskillelser og korridorvægge, samt med termoaktive dæk til dækning af de primære opvarmnings- og kølebehov. De tunge konstruktioner er med til at opsuge varmeoverskud fra personer, elektrisk udstyr og solindfald og udjævne variationer i indeklimaet.

Tage

Det arkitektoniske koncept hvor den femte facade accentueres med grønne tage giver bygningernes fodaftryk tilbage til naturen. Grønne tage absorberer regnvand og aflaster dermed afløbssystemet. Ligesom bygningerne afkøles til glæde for indeklimaet.

De grønne tage medfører at luftfugtigheden omkring bebyggelsen forøges til glæde for både indeklima som flora og fauna udendørs. De grønne tage bidrager til fotosyntesen, som giver bedre luftkvaliteter i storbyen. Endelig beskytter de grønne tage nedbrydning af tagbelægning på grund af eliminering af uv-stråling.

Vand

Vision for det nye sundhedscenter for kræftramte er, at vandforbruget skal minimeres.

Det anbefales at anvende vandbesparende armaturer, toiletter mm. i hele bygningen, gerne armaturer med fotoceller.

Materialers miljøbelastning & indeklimaforhold

Bygningsmaterialer skal vælges ud fra et princip om at minimere miljøbelastningen. Samtidig optimeres de indeklimateæssige forhold. Brugen af uønskede stoffer undgås, så også giftig afdampning undgås. Materialer som ikke kræver for lang transport tilvælges, hvor dette er muligt.

Brugen af kompositmaterialer er minimeret, så materialerne kan genbruges efter endt brug. Brugen af pvc undgås ligesom indeklimateærkede materialer tilvælges. Bygningens indvendige overflader kan absorbere fugt og mindsker derved risikoen for overfladekondens.

Affaldhåndtering

Det anbefales at byggeriets miljøbelastning begrænses ved at implementere effektiv og miljørigtig affaldshåndtering i såvel anlægs- som indflytnings og driftsfasen. Separeret affald er langt billigere at håndtere.

05 ØKONOMI

05.01 ANLÆGSØKONOMI

Der er i budgetforhandlingerne 2008 indgået forlig om at etablere et nyt Sundhedscenter for Kræfttramte i Københavns Kommune.

Det er altafgørende for Københavns Kommune, at projektet kan rummes inden for den beskrevne økonomi inkl. fast- og løst inventar, samt udearealer inden for byggefeltet etc.

Inden for anlægsrammen skal også medregnes honorar til rådgivning, som ønskes udspecificeret i tilbudslisten.

I det omfang, at forudsætningerne for projektets økonomi ændres undervejs, er konsortiet forpligtet til konstruktivt at pege på optimeringsmuligheder inden for den givne ramme. Undtagelser herfor er ændrede forudsætninger på grund af forurening, funderingsforhold og øvrige installationer under terræn.

Den overordnede anlægsramme for hele byggeriet inkl. kælder er kr. 39.500.000,- ekskl. moms (priseniveau november 2008), dog inklusiv prisregulering frem til aflevering af konkurrenceforslag.

Budgettet er beregnet på grundlag af følgende forventninger:

Nybygning på cirka 1.800 kvadratmeter ekskl. kælder.

Dette er dog blot vejledende, og en del af besvarelsen går netop på at vurdere, hvordan der bedst etableres ét hus inden for den afsatte økonomi.

Resumé

Budgetrammen omfatter:
håndværker-/entreprenørudgifter inkl. fundering og udearealer inden for byggefeltet
byggeplads
ekstraordinære vinterforanstaltninger
fast inventar
løst inventar
rådgighedsbeløb/incitamentspulje
rådgiverhonorar

Følgende er uden for budgetrammen:

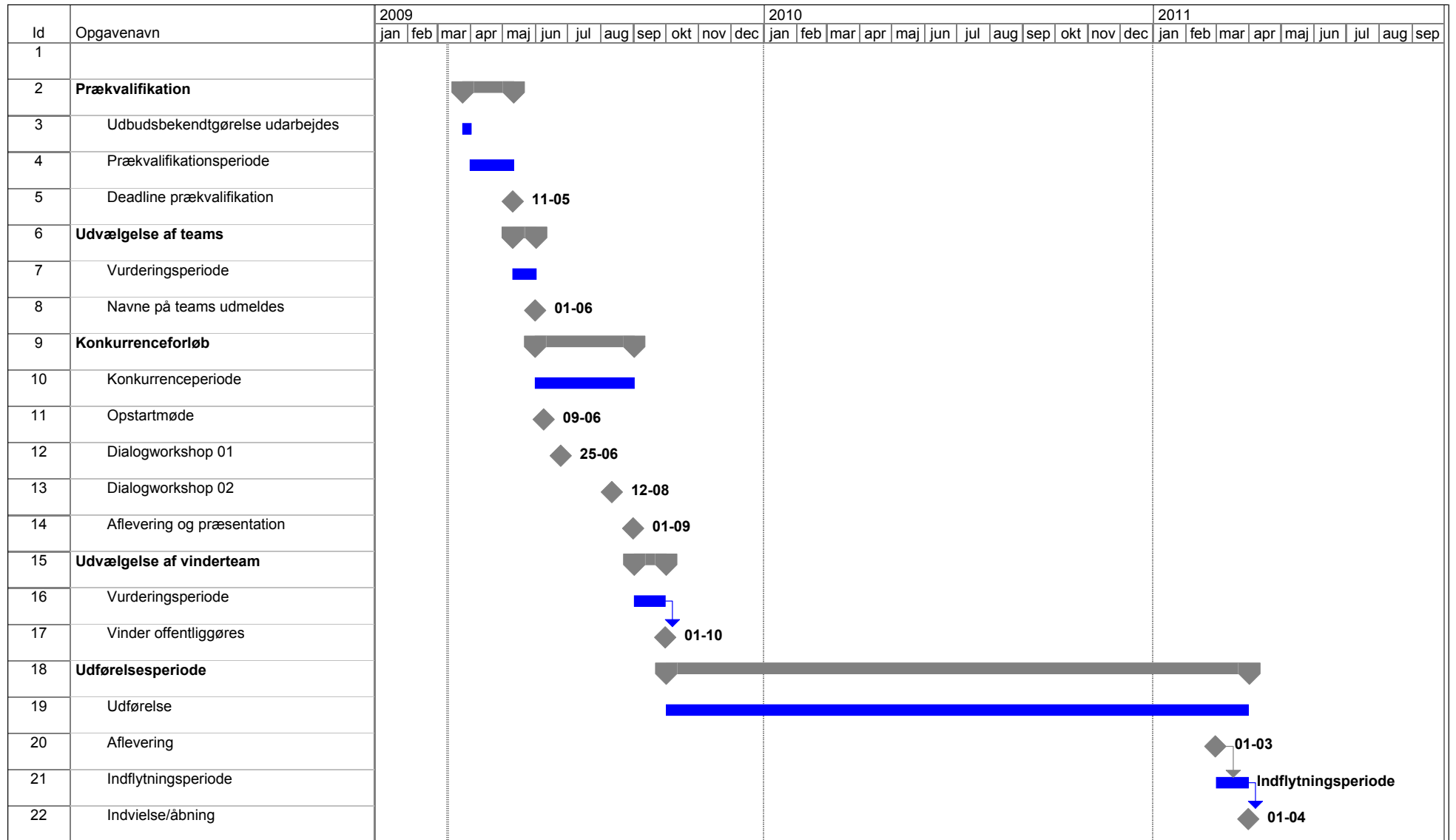
byggeret
bygherreadministration
bygherrerådgivning i øvrigt
forurening
reproduktion, projektweb etc.
byggetilladelser, stempling, attester mv.

Som en del af afleveringen skal der udfyldes en beskrivende tilbudsliste med udgangspunkt i den skabelon, der ligger som bilag.

foreløbig

06 TIDSPLAN

07 BEDØMMELSESKRITERIER

07.01 GENERELT

I bedømmelsen af de indkomne forslag, vil der blive lagt vægt på, at forslagene forholder sig konkret til sted, funktioner og de udvalgte temaer.

Bedømmelsen vil ske ud fra en vurdering af hvilket tilbud, der er det økonomisk mest fordelagtige tilbud.

Som kriterier anvendes følgende med de angivne vægte:

1. KVALITET 50 %
2. ØKONOMI 30 %
3. ORGANISATION 20 %

Kravene til dokumentation vedrørende de enkelte underkriterier er nærmere beskrevet i det efterfølgende.

Herudover er det vigtigt at præcisere, at økonomien er ufravigelig. Der bliver altså ikke konkurreret på projektets pris, da dette er givet, men på kvaliteten af den pris - hvordan økonomi, arkitektur og organisering hænger sammen og en vurdering af den samlede økonomis troværdighed.

Til vurdering af forslagene vil der blive nedsat en dommerkomité, se kapitel 08.05

Karakteren for de kvalitative tildelingskriterier vedr. projektorganisation, økonomi og forslag findes ved at anvende følgende karakterskala, idet der kun karaktergives med hele tal intervallet 0 – 10, begge incl.:

- Karakteren 10 gives til et tilbud, som vur-

deres bedst muligt at opfylde intentionerne i udbudsmaterialet.

- Karakteren 0 gives til et tilbud, som vurderes ikke eller kun lige at opfylde mindstekravet i udbudsmaterialet.
- Karakterer mellem 0 og 10 gives til tilbud efter en vurdering af i hvilket omfang de opfylder intentionerne i udbudsmaterialet.

Et tilbuds totalværdi findes ved produktsummen af vægte og karakterer for underkriterierne. Totalværdien kan højst blive 10,00. Det tilbud, som når højeste totalværdi, er det økonomisk mest fordelagtige tilbud og tildeles opgaven.

Kvalitet

I bedømmelsen af projekternes arkitektoniske kvalitet vil der blive lagt vægt på:

- Den funktionelle kvalitet
- Den rumlige kvalitet i den daglige færden i huset
- Opfyldelsen af programmets hovedfunktioner og deres indbyrdes logistik.
- Opfyldelsen af programmets vision
- Den bymæssige disponering

Økonomi

I bedømmelsen af projekternes økonomi vil der blive lagt vægt på:

- Kalkulationens sammenhæng med den arkitektoniske vision og projektets indhold

- Kvaliteten i den beskrevne model for styring af økonomien som et fælles kreativt redskab undervejs i alle projektets faser fra konkurrenceforslag til afleveret byggeregnskab
- Vurdering af de beskrevne timepriser

Organisation

I bedømmelsen af projektets organisering og proces under projektering og udførelse vil der blive lagt vægt på:

- Hvordan brugerinddragelsen er tilrettelagt så den giver værdi for både projekt, bygherre og konsortiet
- Overgangen fra de enkelte faser så både brugere, bygherre og konsortium får mulighed for optimering, undgår fejl og sikrer viden og kommunikation gennem forløbet
- Konsortiets samlede kompetencer til at løfte den videre proces
- Konsortiets organisering

Projektet skal fremtræde som et fuldstændigt projekt, der på alle punkter opfylder de i nærværende udbudsmateriale stillede krav til projektets indhold og udformning.

Besvarelsene skal indeholde følgende materiale for de enkelte underkriterier til brug for evaluering af de indkomne tilbud:

07.02 Underkriterium 'arkitektonisk helhed'

Forslaget vil blive vurderet ud fra en arkitektonisk helhedsvurdering. De væsentlige aspekter for opgaven, som vil lægges til grund for denne helhedsvurdering af konsortiernes præsentationer i løbet af processen, samt den endelige vurdering af de afleverede forslag, er overordnet set:

- Den funktionelle kvalitet af sundhedscenteret set i forhold til xxxxxxxx.
- Den rumlige kvalitet i den daglige færden i komplekset - herunder hvordan de mange funktioner får 'glæde' af hinanden.
- Opfyldelsen af programmets hovedfunktioner og deres indbyrdes logistik – en vurdering af om funktionerne kommer til orde og får den rolle som de hver især og i fællesskab er tiltænkt
- Opfyldelsen af programmets vision - herunder hvordan xxxxxxxx
- Den bygningsmæssige disponering, dels på byggefeltet og dels i forhold til De Gamles By.
- En vurdering af uderummenes kvalitet og hvordan uderummene beriger funktionerne i sundhedscenteret.

Udover den indholdsmæssige forståelse og tolkning i et visionært arkitektonisk udsagn, vil muligheder for realisering af forslagene indenfor den skitserede økonomi og tid med overholdelse af bygherrens tekniske krav ligeledes være væsentlige aspekter:

- Bygbarhed
- Tekniske installationer
- Ressourceforbrug og energiforhold i ud-

førelses- og driftsfasen

- Miljø- og indeklimamæssig vurdering
- Miljørigtig projektering i et livscyklusperspektiv
- Drifts- og vedligeholdelsesomkostninger

Fagdommerne vil udarbejde et sammenfattende notat, der vil omfatte vurderingen af de enkelte forslag.

07.03 Underkriterium 'økonomi'

Forslaget besvarelse skal omfatte udfyldt tilbudsliste. Se bilag. Tilbudsliste skal udfyldes i sin helhed. Der er taget udgangspunkt i en økonomisk ramme på kr. 39.5. mio. Såfremt den bydende vil kunne levere de ønskede til en lavere pris, vil der ske en karaktergivning op til 10 for den laveste pris. Det modsatte vil være gældende for tilbud over targetprisen.

Det skal gøres opmærksom på, at der som udgangspunkt ikke ønskes honorarprocenter for konsortiets rådgivere der ligger under 10 %.

Københavns ejendomme vil i forbindelse med bedømmelse af projekterne samarbejde med en ekstern rådgiver i kalkulation for gennemgang af det enkelte projektudbud.

07.04 Underkriterium 'organisation'

Projektorganisation

Forslagets besvarelse skal omfatte en redegørelse for den sagsspecifikke projektorganisation, der skal gennemføre opgaven under projektering og udførelse. Der skal angives ansvars- og kompetenceforhold både i forhold til konsortiets egen organisation og i forhold til Københavns Kommune. De tilknyttede

konsulenter og ressourcepersoner skal fremgå af organisationsplanen. Redegørelsen må højst fylde 2 A4-sider.

Kompetencer

Forslagets besvarelse skal vedlægges en oversigt over de nøglemedarbejdere, der skal gennemføre opgaven projektering og udførelse. Bemandingen skal referere til organisationsplanen. Rådgiveren skal råde over og anvende de angivne personer til gennemførelse af opgaven. Oversigten må højst fylde 1 A4-side. Der skal vedlægges CV'er for de anførte medarbejdere. Der lægges vægt på, at der er kvalificerede kompetencer på alle relevante fagområder herunder på byggeleder. CV'er må højst fylde 2 A4-sider pr. medarbejder.

Proces

Hudover skal der afleveres en beskrivelse af hvordan konsortiet vil inddrage brugerne i det efterfølgende proces samt en beskrivelse af hvordan konsortiets vil håndtere overgangen fra projektforslag til hovedprojekt, og hovedprojekt til udførelse og fra udførelse til drift. Denne beskrivelse må højst fylde 4 A4-sider.

08 KONKURRENCETEKNISKE BETINGELSER

08.01 UDBUDETS FORM

Konkurrencen er udbudt i EU-udbud, hvor fem konsortier, hver bestående af entreprenør, arkitekt, ingeniør, landskabsarkitekt m.m., er blevet prækvalificeret. Konkurrencen gennemføres som en konsortiekonkurrence med en indbygget dialogproces.

08.02 KONKURRENCEFORSLAGETS OMFANG

Konkurrenceforslaget skal omfatte følgende til vurdering af de tre kriterier: kvalitet, økonomi og organisation:

Tegningsmateriale, som oplæbes, må maksimalt fylde 4 A0-plancher i højformat:

- bebyggelsesplan 1:500 der beskriver sammenhængen mellem eksisterende bygninger og det nye byggeri, de nære udearealer og sammenhængen med den omkringliggende bydel
- planer 1:200 af samtlige etager
- snit 1:200 i det omfang det findes nødvendigt for at beskrive den rumlige sammenhæng
- facader 1:200 der beskriver forslagets overordnede proportioner
- facadeudsnit og principsnit 1:50 der beskriver forslagets materialekarakter og normalkonstruktion.
- rumlige illustrationer efter eget valg der beskriver materialer og kompleksets karakter af åben/lukket
- rumlige illustrationer der beskriver den daglige oplevelse af stedet i forskellige situationer

Teksten på plancherne skal alene være til hjælp for den mundtlige præsentation af projektet og et efterfølgende overblik, når forslagene bliver vurderet.

Herudover skal der afleveres 15 mapper, der indeholder:

- Beskrivelse af forslaget suppleret med relevant tegningsmateriale
- Arealopgørelse, opgjort i brutto- og nettoarealer
- Organisationsplan der beskriver konsortiets organisering under projektering og udførelse
- CV'er på nøglemedarbejdere, overlagt over nøglemedarbejdere og en beskrivelse af deres rolle på projektet
- Beskrivelse af processen fra konkurrenceforslag til aflevering. Beskrivelsen skal indeholde svar på følgende spørgsmål:
  - Hvordan undgår vi fejl ved overgang fra en fase til en anden?
  - Hvordan får vi den gode overlevering, når en person forlader teamet?
  - Hvordan inddrager vi brugerne som kreative medspillere med viden og drømme?
  - Hvad er den gode historie på byggepladsen, når sidste tegning er sendt?

Kalkulationen skal afleveres som bilag i fem eksemplarer.

- Kalkulation opdeles i hovedgrupper der

svarer til bilaget.

- Beskrivelse af konsortiets model for styring af økonomien. Det er vigtigt, at modellen tydeliggør, at det er et redskab, der bruges af alle konsortiets partere, og at det er letforståeligt og tilgængeligt
- for bygherre. Modellen er tænkt som et fælles kreativt redskab undervejs i alle projektets faser fra konkurrenceforslag til afleveret byggeregnskab og skal derfor indeholde det overblik.

Det er vigtigt for bygherren at understrege, at den åbenhed omkring økonomien i et fælles ansvar er projektets grundlag og rummer mulighed for optimering, udvikling og dialog undervejs til gavn for projektets kvalitet.

08.03 AFLEVERING

Konkurrenceforslaget skal afleveres den dd.mm.2009 på adresse:

Københavns Kommune,
Sundheds- og Omsorgsforvaltningen
Københavns Ejendomme

Att:
Gyldenløvesgade 15, 5. sal
1502 København V

Den dd.mm.2009 vil der være gennemgang af de enkelte forslag ved konsortierne.

08 KONKURRENCETEKNISKE BETINGELSER

Gennemgangen bliver overværet af dommerkomiteén, følgegruppen og de fem konsortier

08.04 FORESPØRGSLER

08.05 DOMMERKOMITÉ

- 2 fagdommere (udpeget af AA)
- Mogens Lønborg, borgmester for Sundheds- og Omsorgsforvaltningen i Københavns Kommune
- En repræsentant fra Københavns Ejendom
- Anne Mette Fugleholm, Sundheds- og Omsorgsforvaltningen
- Jens Egsgaard, Sundheds- og Omsorgsforvaltningen
- Anne Nissen, Kræftens Bekæmpelse
- Helen Bernt Andersen, Rigshospitalet
- Jette Vibe-Petersen, Sundhedscenter for Kræftramte
- Lotte Seheim, Patientrepræsentant

Herudover kan der til dommerkomiteen tilknyttes forskellige rådgivere bestående af en række eksperter, for eksempel stadsarkitekten i København, personer med alternative vinkler på Sundhedscentrets vision og funktion samt evt. forskere inden for sundhed og arkitektur.

08.06 VEDERLAG

Hvert konsortium modtager kr. 130.000,- ekskl. moms for udarbejdelse af et konditionsmæssigt forslag.

08.07 AFSLUTTENDE PRAKTISKE FORANSTALTNINGER

Offentliggørelse

Offentliggørelse finder sted primo oktober 2009. Konkurrenceforslagene bliver udstillet i xxxxxx i en periode henover efteråret og vil blive offentliggjort i xxxxxxxxx

Rettigheder

Ejendomsretten til de enkelte forslag tilhører konkurrenceudskriveren. Ophavsretten til et forslag forbliver dog altid hos forslagsstilleren. Det er hensigten at overdrage projektering og udførelse af byggeriet til vinderen. Ved arbejdets overdragelse har vinderen og bygherre ret til at benytte ideer og enkeltheder fra de øvrige forslag. Konkurrenceudskriveren har ret til at publicere forslagene. Ved publiceringen vil forslagsstillerens navn blive oplyst.

Returnering/forsikring

Forslagene vil ikke blive forsikret, idet det forudsættes, at forslagsstillerne opbevarer originaler af forslagene. Forslagene returneres ikke.

09 BYGGESAGENS ORGANISATION

09.01 BYGGESAGENS ORGANISATION

Bygherrens organisation under konkurrencen
Under konkurrenceforløbet er bygherrerrepræsenteret ved en koordineringsgruppe, der frem til aflevering af konkurrencen har det overordnede projektansvar.

Koordineringsgruppen nedsætter en følgegruppe, der deltager i besigtigelsen, de to dialogmøder og fremlæggelsen til at inspirere og videregive de mange indledende input.

Selve bedømmelsen foretages af den nedsatte dommerkomité.

Bygherrens organisation under projektering
Projektering og opførelse af byggeriet tænkes organiseret som følgende:

koordineringsgruppen fortsætter i det videre forløb, med at have det overordnede ansvar for opgavens gennemførelse og fungerer som et konfliktløsende organ. Møder afholdes efter behov.

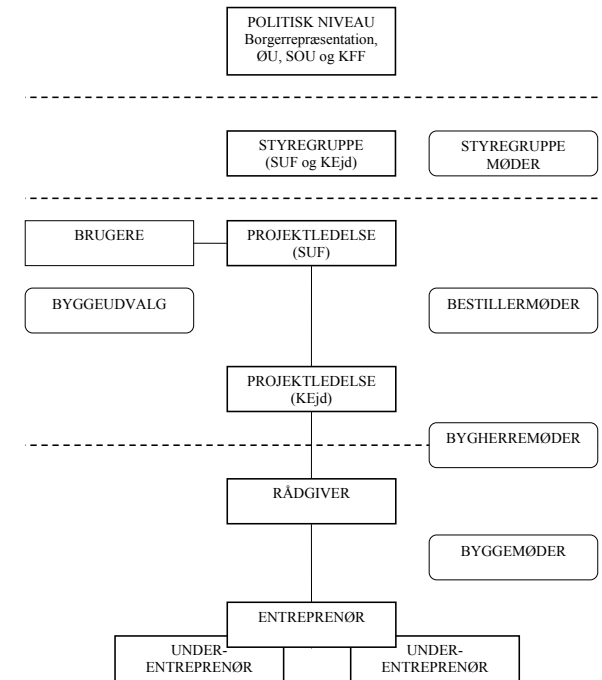
Den øvrige koordinering af projektet sker gennem et byggeudvalg med repræsentanter fra brugergruppen, Københavns Ejendomme, Bygherrerådgiver og ansvarlige i konsortiet. I byggeudvalget følges der løbende op på tid, økonomi og kvalitet. Bygherrerådgiveren styrer og refererer disse møder. Byggeudvalget forventes at holde møde ca. hver 3 uge.

Den daglige ledelse af projektet sker gennem en

projektgruppe. Projektgruppen består primært af konsortiets medlemmer samt repræsentanter fra Københavns Kommunes forvaltninger herunder brugere og driftsfolk og en fast repræsentant fra bygherren. Projektgruppen træffer de daglige beslutninger der ikke påvirker de overordnede forudsætninger som tid, økonomi og kvalitetsniveau.

Projektgruppen nedsætter i de indledende faser forskellige arbejdsgrupper. Grupperne skal dels arbejde med en færdiggørelse af programmeringen, men skal også gennem forslagsfaserne i fællesskab inspirere projektgruppen og byggeudvalget.

Ud over de beskrevne møder forudsættes at rådgiveren afholder egne projekteringsmøder i konsortiet.

DE GAMLES BY

KØBENHAVNS KOMMUNE
Sundheds- og Omsorgsforvaltningen